

ЈБ 10
16 12

ПРИЯТЕЛЬ СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Преводи и орігінали сочиненія

ТІМОФЕА ИЛШЋА,
Намѣстника Протопр. Чанадекогъ, и
Пароха Санадекогъ.

Книга друга.

У СЕГЕДИНУ, 1844.

Словима Ђоанина Гриши, ц. кр. Тупографа.

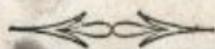
MILAN E. BRETER
LIBRAirie ANCIENNE et MODERNE
BELGRADE, S. M. S.

ЯБЛО
1612

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
В И. Бр. 1674

ПРИЯТЕЛЬ

СЕРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Преводи и орігінална сочиненія

ТІМОӨЕА ИЛИЋА,

Намѣстника Протопр. Чанадскогъ, и Пароха
Санадскогъ.

Поклон

ДО Е ВУЈИЋА из Сенти

УНИВЕРЗИТЕТ, КОЛЛЕГИЈЕ и

У БЕОГРАДУ

Књига друга.

У СЕГЕДИНУ,

Писменима Јоана Гринина, ц. кр. Типографа

1843.

Библиотека

ДОДЕ ВУЈИЋА

у Сенти

ВЫСОКОПРЕЧЕСТНЬЙШЕМЪ
ГОСПОДИНУ
САМУИЛУ
МАШИРЕВИЧУ

АРХІМАНДРІТУ БЕЗДИНСКОМЪ,
ЧЕСТИЙШЕГЪ КОНСІСТОРІУМА ТЕМИШ-
ВАРСКОГО И ВИШЕ С.Л. КОМИТАТА ПРИ-
СЪДАТЕЛЮ И ПР. И ПР.

изъ высокопочитанія

посвѣчує

Издатель.

Высокопречестнѣйшій Госп. Архімандріте,
Господине Высокопочитаемый!

И срдцемъ и душомъ я ВАСЪ высокопочи-
туемъ за доброту, за благость, за смиреніе,
за любезно са свакимъ обхожденіе ВАШЕ.
О! да красне добродѣтельни, О! да скупо-
цѣна блага, съ коимъ ВАСЪ в свевышня
десница обдарила. Примѣре правогъ чове-
чества! я неимаючи другогъ начина, коимъ
бы ВАМЪ чувствованія срдца мoga, кое за
предназначене добродѣтельни ВАСЪ высо-
копочитує, изліо: усуђуемъ се Высокопре-
честнѣйшемъ имену ВАШЕМЪ книжицу
ову мою посветити, — съ тимъ чувствованію
срдца мoga одлакшаваючи, — да се зна одъ
века до века, кадъ нась већь на овомъ све-

ту небуде, да самъ ВАСЪ и высокопочи-
товао, и любіо.

Пріимите дакле малый овай трудъ мой у
благословена недра ВАША, проводите савъ
драгоцѣнныи животъ ВАШЪ по предсказаны-
ма природными ВАМА добродѣтельниа, и съ
тимъ славите се и дичите; єръ то ВАМЪ є
найвећа на овомъ свету слава и дыка, што
ВАСЪ сви, кои ВАСЪ познаю, любе и
высокопочитую. То намъ є оно благо, кое
свакій човекъ треба да стече, а ВЫ сте га у
роду свомъ стекли. Будите здрави, и живите
намъ дуго, роду свомъ и православной светой
цркви нашей на славу, а своима на дику.

Прочемъ оданъ благонаклоности ВАШОЙ
съ высокимъ почитаніемъ есамъ у Санади
16 Януарія 1842 лѣта.

Высокой Пречестности ВАШОЙ

покорнѣйшій слуга
ТИМОѳЕЙ ИЛИЧЪ,
Намѣст Протопр. Чанад.
и Пар. Санадскій.

ФЕВРУАРИЙ.

И овой је месецъ, као и Януарій и сви слѣдуюћи име своје одъ Латіна добио, и то управо одъ речи Februa, коя очистителну или умилостивителну ватру означава, съ којомъ су Римљани свагда овогъ месеца за дванайсть дана за умерше, Богове свое умилостивљавали.

У овомъ месецу земља је јоштъ свуда снегомъ покривена, но дани починю примѣтитено дужи бывати, сунце у подне, ако само ветра нема, већь топліје зраке на нась просипа, и снегъ на зданіјама снагу свою губи т. є. топи се, и у тысућама капљица съ кровова спада, кое се пођу смрзвају, и кристаловидне ледене висеће по зданіјама тако назване клице причинjavaю. Деца су овогъ месеца врло радостна, и у срдцима

нинимъ нова храбрость и нова радость оживи. „Е ли сладкій Отаць,“ питаю садъ десца, „зима неће юштъ дуго трајти? Скоро ће намъ роде и ласте долетити. Скоро ће намъ сасе и шукундеде по башчама и ливадама цветати?“ — Снегъ се овогъ месеца посвєдневно умалява. Често се на западу црни облаци подижу, и топлів ноћи причиняю. Ветрови топліи дуваю. Киша у потоке и рѣке съ отоплѣнимъ снегомъ заедно сливена брегове прелива и мlogue намъ штете прави. Ледъ креће се, и оку намъ величествено увеселеніе дає; но кадкадъ и найужаснія опустошенија твори намъ. Последни дани овогъ месеца пріятніи бываю, и више пута снегу и леду ни гласа ни трага нема, осимъ само на врло высокимъ планинама. Сунце є већь топліе, и време са свимъ пріятно укаже намъ се. Роде и ласте већь долећу, любичице по шумама, сасе и шукундеде по горама и подянама цветаю, шева се у висть диже, и певанѣмъ своимъ слави Создателя света, и усамлѣній у шумы косъ съ умилнимъ своимъ звиждуканѣмъ на свемогућство Творца опоминѣнасъ: јднимъ словомъ, съ концемъ месеца овогъ, цела се природа као изъ каквогъ дубокогъ сна пробуди, и новый видъ на себе узме.

ЂУКА У РУЧНОЙ СТОЛИЦЫ.

Ђука је много деце имао, и све је је безъ разлике једнако любио, и у томъ је найвећу свою радость налазио, кадъ се у часе одмора съ нима забављати могао. Ови су кодъ нѣга били вечерни часи, Недељи и Праздници. Тада је онъ обично у свою ручну столицу седао, и сву свою децу предъ себе дозивао. Съ већима се разговарао о стварима, кое су они тогъ дана видили, слушали, примѣтили и искусили, а највише шта су урадили, и съ кимъ су се састали. Прегледао имъ је прописе и рачуне, и друге послове, кое су они тога дана израдили. После ил' имъ је рачуне задавао, или су му редомъ што изъ полезны книга читали, о прочитаномъ разсуждавали, или имъ је знатанъ какавъ догађай казивао, или правила доброгъ живота у срдца уливао. Јоштъ имъ је и свака зла дѣла и погрешке людске представљао,

и световао јй є и учјо, да зрео мислити и разсуждавати уче, и у добры дјели да се утврде. Начиномъ овимъ деца нѣгова разумни, полезни и богообоязливи люди постану, и у целомъ свомъ животу вечернѣ часе, и ручну свога отца столицу споминати не-престану.

У красне ове вечернѣ часе, каква є нравоученія и приповедке ђука, добрый овай отацъ, любезнай децы своїй приповедао и казивао, я ћу вама любезна младежи! ево овде неколико ставити.

РОДИТЕЛЬ ТРЕБА ДА ПОЧИ- ТУЕМО.

Преко наши сладки Родителя Богъ є на-
ма животъ поклоніо, и они су, докъ смо-
мы юшъ мали были, и сами себи помагати
могли нисмо, насть ранили и неговали.
Они су намъ куповали альнице, и све,
штогодъ намъ є за препитаніє нуждно было.
Они се и садъ о нама брину, у школу насть
шили, на свако добро уче нась, и наставляю-
да добри, честни, разумни, обществу
полезни и срећни люди постанемо. За све
ово, и при самой строгости нынай, треба
да ій почитуемо, слушамо, у старости обдр-
жавамо, благодарни да имъ будемо, и осимъ
свега овогъ, Богу за ньи да се молимо, да
ій Богъ за премлоге труде нынине благослови,
обрадуе, да ій дуго поживи и награди. Све-
могућій Боже! (овако треба често да гово-
римо,) награди ты добре наше родителъ,
за сва ныниа превелика и млога добротвор-

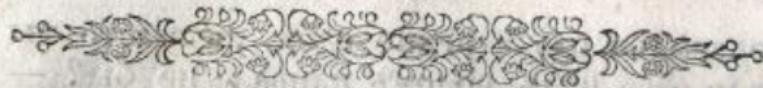
ства, коя намъ они свакій данъ указую, и упути нась, како бы ій почитовати, и қако бы имъ за премлога добротворства благодарни быти могли. — Кон овако спрошу свои родителя чувствує, томъ заиста добро быти мора. То намъ примери добре деце осведочаваю, а то и самъ Богъ доброй и послушной децы обећава говорећи: Поштуй отца твога и матерь твою, да ти добро буде, и да дуголѣтанъ будешъ на земљи.

РОДИТЕЛЬ ТРЕБА ДА СЛУШАМО.

Светозаръ и Алекса, браћа, једно вече замоле отца, да имъ допусти, да се у башчи сиграју. „Можете,“ рекне имъ отацъ, „но само се у башчи сиграјте, и никудь напољ неизилазите.“ Они у найвећој радости у башчу отрче, и ту су се неко време сиграли. Еданпутъ Светозаръ опази, да се мала врата на страни башче налазе и да су садъ отворена, и почне млађегъ брата молити, да съ нимъ изъ башче изиђе. „А знашъ ли, како намъ је строго отацъ заповедјо, да изъ башче никудь неизилазимо,“ — одговори млађији братъ, „О!“ рекне Светозаръ, „та съ тимъ намъ је само заповедјо, да крозъ велика врата на великиј друмъ неизилазимо, а крозъ ова мала, ако мало у ову прекрасну шумицу и изиђемо, неће намъ ништа быти. Та оди овамо Алекса, гледай само како је овде лепо.“ И кадъ ово

изговори, обоица изъ башче изићу. За једно су они крозъ шуму овамо и онамо трчали, и то све једнако, докъ се нје већь смркавати почело. Садъ бы се они са свимъ срдцемъ у башчу вратили, но нису пута знали, јр' су били у шумы заинши: и зато почну плајати, и изъ свегъ грла жалостно викати. На срећу нынину чује јй отацъ, оде за нымма, и нађе јй. „Видите,“ рекне имъ онъ, тако пролазе они, који своє старје неслушаю. Я самъ добро знаю, да ћете вы, ако изъ башче изиђете, заини и изгубити се; зато самъ вамъ и казао, да се само у башчи сиграте. Одъ садъ вамъ се више ни у башчи нје слободно сиграти, јр' я бы се свагда бояти морао, да ћете опетъ наполѣ изићи и изгубити се.“ — И одъ тогъ дана, децы овой нје више слободно было ни у башчи сиграти се, ако само когодь на нын пазјо нје, кое се врло редко догађајо. О! млого су пута они после међу собомъ уздишући говорили: да само непослушни били нисмо.

ТРИ ЗЛАТНЕ РЫБИЦЕ.

Сданъ човекъ имао є сданпуть три златне рыбице, врло лепе рыбице, и у єдной чистой малой барицы држао їш є, и врло є велику радость у ньима налазио. Млого є пути онъ на брегу седю, лебацъ мрвю и у воду бацао имъ, и лепе ове мале рыбице долазиле су къ нѣму и сладко су сле. Приликомъ овомъ свагда имъ є онъ казивао: „Рыбице! златне мое рыбице, ако сте раде срећне да будете, то ово двое наблюдавати морате; прво нигда крозъ гвоздену решетку у велику бару неодлазите, а друго, кадъ и кодъ васъ нисамъ, нигда по води озго непливайте.“ — Но рибице ово разумеле нису, и онъ ѹй даље овако извѣстити желяше. Онъ отиде къ гвозденой решетки, и како се коя рыбица къ той приближи, онъ палицомъ по води удари, та се уплаши и побегне. Исто є тако радио, кадъ су оне и на воду горе дизале се. Садъ су ме безъ сумиѣ разумеле, мысляше онъ у себи и оде. Три ове златне рыбице после тога састану се и почну о томъ размишлявати, зашто имъ овай добаръ човекъ крозъ решетку у велику бару и озго по воды пливати забранюе. „Та онъ и самъ тамо горе

по земли ода, „рекне јдна, „а зашто мы мало озго надъ водомъ пливале не бы? — „И зашто бы мы свагда овако у затвору живити морале?“ рекне друга, „и шта бы намъ скодило, кадъ бы и у велику бару кадкадъ упливале?“ — „На сваки начинъ,“ рекне опетъ прва, „онъ є зао човекъ, и насть вальда немилуе, кадъ намъ никакве радости уживати недозволява.“ — „Ја га слушати нећу,“ настави друга, „я мога ради увеселеніја, идемъ одма у велику бару.“ — А я ћу се опетъ,“ викне прва, „дићи горе на воду, и са светлосћу сунчаномъ наслаждаваћу се.“ — Трећа є само рибица послушна была, и овако судила є: „Добаръ овай човекъ морао є то изъ какви паметни узрока нама забранити. Да онъ насть немилуе, и да нежели да мы радостне и веселе будемо, то ніе истина; јер' небы насть онда тако често надгледао, небы намъ лебацъ мрвіо, нити бы се радовао кадъ се мы о мрвице отимамо? Ніе! о! заиста ніе онъ пакостанъ и злобанъ човекъ, я ћу све радити, што годъ онъ жели и желіо буде, ма шта то было.“ — Добра ова и послушна рибица остане на дну барице, а оне две онако ураде, као што су мало пре говориле. Јдна уплива крозъ гвоздену решетку у велику бару, а друга дигне се горе на воду и на светлости сунчаной сиграти почне се. Обадве ове, радости оваке уживаюћи трећој прикосиле су, и ругале су јој се, што она никакве радости неужива. Но јо жалости! шта се догоди? Текъ што

прва у велику бару уплива, грдна јдна шту-
черина устрели се на њу и прогута је, а
друга надъ водомъ сиграјући се буде рана
некој пројдрљивој птици. Сама сајштила
трећа, послушна она и шаметна рибица у
животу заостане. Добрый овай човекъ по-
слушности нѣйной врло обрадуе се. Сваки је
данъ къ ньој долазио, леба јој доносио и
дробио, и лепо је ранјо, и овой покорной
рибицы врло је добро было, и она је јошъ
дуго после нѣни другарица живила.

З О В А.

Милошъ се врло радо на дрва пеняо.
Гдигођ је какве лѣстве наслониће опазио,
устрчавао је на њи, и никада гледао није,
стое ли оне тврдо, и есу ли добро насло-
ниће. И више је пути падао, но онъ зато
ништа марјо није. Онъ је једанпутъ съ от-
цемъ по башчи ишао, и кадъ на крају башче
једну зову опази, овако свомъ отцу рекне:
„Я бы на ово красно расцветано дрво желјо
једанпутъ попети се.“ — „Не сыне,“ рекне
му отацъ, „то немој радити, овака дрва
врло су слаба и лако се ломе, може се ка-
когодъ подъ тобомъ сломити, и ты съ нѣга
спасти и осакатити се.“ — Но Милошъ то

слушао нје, и јданипутъ кадъ му отца кодъ куће небуде, онъ оде у башчу, и попне се на зову. И као што му є отацъ предсказао, тако се съ нымъ и догоди. Дрво се подъ нымъ сломіе, онъ падне, и руку угане, и велике муке претрпи, докъ му опетъ рука са свимъ излечи се.

За мушку є дешу врло добро, ако се она на дрва пеняти уче, ер' съ тимъ оснађаваю; но како имъ то радити треба? кога треба да питаю, како имъ на дрва пеняти се вали? и Милошъ у чему є сгрешио? Кажи ми любезна младежи.

СЪ БРАЋОМЪ И ДРУГОВИ ТРЕБА СЕ СЛАГАТИ.

Тавра, свагда се съ браћомъ и другови свои свађао. Елица, мала сестрица нѣгова, ако є случайно и неотице само и у найманю какву нѣгову стварь додирнула, то є онъ њу псовао, а више пути и тукао. Ако є онъ љу у школу, или изъ школе кући водио, свагда є грдио, или зато што врло споро, или пакъ зато што врло брзо иде, и често є бедну ову девойчицу немилице за собомъ вукао, ако она съ нымъ успоредъ ини нје могла. Ако є она ма на комъ месту предъ кућомъ

седила, онъ є ню ћушао, и овако говоріо ѹой: „Бежи съ тогъ места, я оѹ ту да седимъ!“ — И ако она добровольно отишла нie, то онъ є ню и силомъ отерао. Зато найпосле никакво дете предъ злoћудимъ Гавромъ седити нie смело. И шта вишe, онъ у свою тѣлесну снагу особито уздаюћи се, у томъ є себи као неку славу налазио, кадъ є кое дете увредити могао. Найвише є бедну малу и безнажну дечицу, кој се одбранити нису могла, задиркивао. Не-престано ругао се ньима, и злoћудство ово нѣгово никда крај имало нie. Јошъ є и по сокаци са свакимъ спрезао. Но будући, да є често на яче одъ себе налазио, и да є вишe пути истученъ быо, зато су му сваѓда образи изгребени были, и јданпутъ тако страшно у главу ударенъ буде, да є вишe неделя болѣтицу трпiti, и белегу за целогъ свогъ живота носити морао. Но Гавра, ни съ овимъ несрећнимъ случаемъ непоправи се, но јошъ већма разврати се и подивячи. Сръ кадъ нарасти и оснажи, онъ у једной кавги једногъ младића јданпутъ тако удари, да є овай одъ ударца тогъ после неколико сати умрети морао. Несрећни Гавра, морао є, као убица, све готово заоставише јошъ време живота свога у мрачной тавница прости. — Ово є неслоге, злoћудства, кавге, и боя, сљedство.

Еданпутъ, једно овако дете, кое се съ браћомъ и другови свои нie слагати могло, Милица, маня нѣгова одъ осамъ година се-

стрица, врло лепимъ начиномъ осрамоти. Ова у једно ёсенј ютро изиђе јданпутъ предъ кујинска врата, и сву по авліи — улицы — разштркану живину вабити почне. На њињ познати гласъ, долете у јданпутъ ко-кошке, голубови, ћурке, гуске и патке, и почну зрина она купити, коя имъ је она изъ благодѣтелнє руке свое бацала. Но међу овомъ живиномъ била су и два немирна и па-костна копуна, кои су јданъ другогъ непре-стано тукли, и съ тимъ свой другой живини у купљеню просути зрина препону творили. Милица се на то разерди, и кавгаджје ове съ просуте ране отера, и тако они ни једногъ зрина недобио. Къ Милицы некако и злоћуди Петаръ (ср' су га сви тако звали) дође, и рекне јој: „А зашто си те копунове съ ране ове отерала?“ — „Зато“ — одговори му Милица, „што се съ дружствомъ неће да слажу.“ — На речи ове ићне Петаръ се зарумени, разумеваюћи, шта му је съ тимъ сестра казати тела. „А што си се ты тако заруменio?“ — запыта га мала Милица, — „мал‘ да не зато, што се и ты съ браћомъ и дружствомъ нећешъ де слажепъ, и што те нашъ сладкij отацъ често изъ нашегъ дружиства зато истеруе?“ Садъ се Петаръ јошъ већма него пре зарумени, и са сагнутомъ главомъ одъ сестре свое удали се. Но одъ часа овогъ почне се съ браћомъ и другови болѣ слагати.

ТОРОКУША ДЕВОЙКА.

Сгда бы другачie врло добра девойка была, да єдну велику погрешку у себи имала нie, коя є ньой млого зла, и млого ерамоте причинила, а то є было тороканъ. Ништа она оѓутати нie могла, но све гдигодь є што чула, или научила, све є то одма другима казивала. Она є знала све, што тодь се у сосѣству ради, єр' свагда є, или подъ туѓи прозори, или предъ туѓи врати седила, или є за людма, кои су се по со-кацы разговарали, ишла, и разговоре нынне слушала, и кадгодь се съ којомъ другарицомъ састала, свагда ѹой є што ново, о сосѣди, родительни свои, браћи, сестрама, или о другима другарицама казати знала. Исторокала є и то све, штогодь се у школи догодилъ, и ако є кое дете казнено было, то є одма полакъ села знало, єр' є она то свакомъ казивала, и по обичаю нѣномъ, ѹопшъ и додала є штогодь къ томъ — таџо, да є свака новина у усты нѣни свагда већа и гаднія была, него што є у самой ствари. И зато све другарице нѣне на ино омрзну, и одъ нѣ укланяти се почну. Ово ньой тешко буде, но она се опеть непоправи. Кадъ већь одрасти и велика буде, морала є она у ту-

ћима кућама служити; јр' су и њини родитељи врло сиромаси били. Съ почетка, за кратко време, сваки је съ нњомъ задовољанъ бивао, јр' она је вредна, чиста и уредна девойчица била, но после краткогъ времена, сваки је на љу сбогъ торокана и њеногъ омразјо, тако, да су сви они, кои су девойку за службу тражили, свадба и ње клонили се. Овако је съ нњомъ кодъ сви и њини господара бивало, и найпосле она у тако ружанъ гласъ дође, да је нико већ више збогъ торокана и њеногъ у свою кућу примити несмеде. Она се никда удала нје, јр' је нико за жену узети несмеде, и до смрти свое патила се надницомъ себе ранећи,

ПЕСРЕДАЊ ЧОВЕКЪ НЕМОРА БЫТИ НЕВАЛЯО.

Иисусъ Христосъ, јданипутъ съ ученици своји путуюћи, сретне јдногъ одъ рођени слепогъ човека. Ученици и његови запитају га; је ли овай човекъ за свое, или за свои родители грех слепъ рођенъ. Иисусъ имъ одговори: Да и онъ, и родитељи и његови грешни нису, но да се онъ зато елешъ родио, да се Богъ о и њему прослави. И кадъ ово рекне, излечи одъ рођени слепогъ човека.

Любезна Младежи: кадъ и вы каквогъ човека у великой каквой несрећи, или съ особити недостатци рођена видите, не мойте одма мислити, да је онъ што егрешити морао, и да је зато тако несрећанъ и сакать, но (ако вамъ је само можно) помозите му. Ђр' често найпоштеніји и наибољи люди млого на овомъ свету страдају. Неки су люди врло сиромаси, но млого су милостиви одъ богати. Млоди у тешкотији леже и страдају, но млого више милостынија одъ здрави издају. Млого пути вредногъ и богобојзливогъ човека усеве и винограде туча потуче, а безбожника и ленъштине остану у миру. Но доћиће једанпут данъ онай, у који ће Богъ свакомъ по правды судити, и свакогъ по његовој заслуги или наградити, или казнити. Зато додгођ тай данъ недоће, нје намъ свободно никогъ одъ ближњи наши осуждавати.

НЕСТАШНА ДЕЦА.

Романъ и Глиша били су врло невалила дечурлја у Бочарской школы. Њини родитељи врло су ји немарљиво воспystавали, и зато дечурлја ова највећу су радоћь у томъ налазили, кадъ су какво зло потайно

урадили, или што покварили. У школы су они свакояке знаке на скаміяма, кадъ ій нико видю ніе, писали и изрезивали, и свагда су се о томъ пекли, како ћеду књиге и прописе друге деце съ мастиломъ измрляти, перя имъ изкречити, и ствари имъ посакрывати. По соканы тако су исто радили. Ако су се у вече на сокаку сиграли, лупали су прозоре, и страногъ — кои је ныи случайно за путъ, или чију кућу запытао, — свагда су зло упућували; кадъ су покрай кое куће прошли (особито у вече), лупали су съ велики штапови у затворене капке, и люде су плашили. Но найпосле срамномъ овомъ ныиномъ несташлуку уђе се у трагъ, и они одавна заслужену каштигу приме. Сдань човекъ — кога су они съ лупанѣмъ у капакъ више пути уплашили; — повреба ій неколико вечери, и найпосле у овомъ невалајомъ упражњиваню ныиномъ увати іи. Они буду суду предати, и другима за примѣръ явно, и строго казићни. — Ево любезна младежи! како несташна деца пролазе.

СОЖАЛЬИВАНЪ.

**Самуилъ и Андріа у лютой јдной зимы
пођу пешке у полѣ. На великомъ друму наиђу**

на єдногъ човека, кои є на снегу лежао и спавао. Самуилъ га є жалію, и судећи, да се овай ту лако смрзнути може, приближи му се, и почне га будити. Но бадава є онъ нѣга дрмао, овай се никако небуди. „Мож' га дрмати догодъ оћенъ, (рекне Андрія смешени се), онъ ти се скоро пробудити неће, зар' невидингъ, да є піянъ, нека га, некъ лежи нитковъ ту, айде да идемо, мени є зима.“ — „Я нећу ићи (одговори Самуилъ) я га немогу оставити. Я га сожалуемъ. Онъ се лако на овако лютой зимы смрзнути може. Онъ є човекъ, ако є и піянъ, и садъ као човекъ найвећу другогъ човека помоћь потребуе. Я ћу све радити, штогодь ми у станю буде, да му животъ сачувамъ.“ — „А ты ради што ти драго, и шта оћенъ, (викне Андрія срећни се), я нећу више овде стајти и дркнати,“ — и съ тимъ оде далъ. Садъ Самуилъ бедногъ овогъ піяногъ човека штогодь є брже могао, у снегъ затрпа, ер' є онъ чуо, да се у снегъ затрпани човекъ смрзнути неможе, и у найближе село по кола потрчи. Но на срећу нѣгову єдногъ човеколюбивогъ земледѣлица сретне, и съ помоћу овогъ непозната полакъ мртва човека уживотъ поврати, и после много радостніи кући оде. — Шта судите о Самуилу, шта ли о Андрії? Когъ примѣръ за огледало себи избрати желите?

РАДОСТЬ У ДОБРОТВОРСТВУ.

Една сирота стара жена зими, дрктаюћи, и посртаюћи, ишла је од ње куће до куће милостыњу просећи. На њу тек ћ гледајући, каква туга на њој виђаше се, свако је човеческо срдце о судбини њеној скрушити се морало. Но једна нацињена снащица, је кое је бедна ова милостыњу заискала, тако је немилостива била, да је њу съ грдињомъ са свои врата отерала. Једно дете, кое је у слабачкимъ аљиницима обучено било, све је то видило, и одма је о овој бедноте просякињи сожалјвало. Љацтајући рекне поредъ себе стосной сестре: „Ја ћу овој сиротој жени штогод уделити.“ Сестра је вртила главомъ, и тела га је од ње намере одвратити. Но онъ брзо једну крайцару изъ свогъ джепа извади, къ сиротој жени отрчи, и у руку стисне јој. Ваљда је то башъ она крайцара била, што је од ње кума о Божићу, кадъ га је полазио, добио. Једанъ са стране господаръ, кој је све ово гледао и добро видио, зовне къ себи ово дете. И оно дође. Невина првень зажари се на честни образчићи његови, кое је мало на страну од лица непознатогъ тогъ господара окренуо. Господаръ овай любезно къ њему проговори, и

рекне: „Братацъ! што ми управо у очи не-
гледиши?“ — „О! мени є врло срамота,
што !“ — „А зашто ти є срамота
братацъ? Та ниси ли ты садъ врло добро и
похвално дѣло учиніо? А за добра наша
дѣла никда намъ се стыдити нетреба. Но
кажи ми право, колико си той сиротой жены
дао? — „Само једну крайцару, но више ни-
самъ ни имао.“ — Но добро є, сыне, овака
дѣла угодна су и Богу и людма. Ево дакле
я садъ теби твою крайцару наплаћуемъ.“ —
Съ тимъ речма господаръ овай шесть край-
цара пружи детету, кое оно съ почетка ни-
пошто пріимти нетеде. Найпосле, по ду-
гомъ нуђеню пріими онъ, съ найвећомъ
стыдљивосчу захвали му, и отрчи. Госпо-
даръ овай гледао є за нымъ съ найвећомъ
срдца радосчу, и желјо є да Богъ ово добро
дете благослови. Но како се онъ садъ опеть
зачуди, кадъ види, да дете то садъ опеть
къ той истой сиротици отрчи, и јошъ и
ови шесть крайцара у руку стисне јој. Јошъ
є онъ био радъ еданпутъ съ овимъ дете-
томъ разговарати се, и викао є за нымъ,
но бадава. Ср' дете то тако брзо побегне,
као да є какво зло, или какву штету учи-
нило было, и ніе се за свое добротворство
ни омиловати ни похвалити дало.

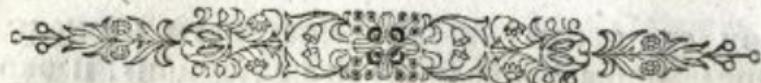
Добро творити, то є врло лепо, похвално,
богоугодно и благословено дѣло. Но ако си
комъ добро какво учиніо, то заборави, и у
твою книгу рачуна то неуписуй. То є кодъ
милостивогъ Бога већь у некој другой книзи

записано, и награда те зато очекує. А и осимъ тога, кадъ добро какво учинишъ, онда ћешъ найслађе спавати.

Но изъ казаногъ овогъ примѣра научимо јошъ штогодь и о стыду. То е права истина, да на целомъ свету нема лепше бое, одъ бое стидљивости, т. е. кадъ се човекъ добро радећи зарумени; то е боя добродѣтельи, но млоги люди тога се стыде, одъ шта имъ се небы требало стыдити, као и то наше мало више споменуто добро дете. Јгнятъ се и одъ тогъ нестыди, одъ чега бы се башъ управо стыдити морао. — И стыдъ нема свагди свое место. Забележи, или назначи дакле себи любезный младићу, да се човекъ само тога стыдити мора, што е зло, а што е добро и паметно, тога се никада стыдити нетреба. Кадъ бы теби то н. п. когодь у главу уселити тео, да си ты велики, и да е теби већь срамота у школу или на какавъ занатъ ићи и учити се, то немой га нимало слушати, и учи што незнашъ, и што желишъ знати, и што ти треба знати; ма колики да си; ћр' учити се нје срамота, него е срамота кадъ ништа незнашъ. Или, ако бы одъ кога чуо, да е онда срамота у цркву отићи, кадъ знашъ, да ћеду те тамо као младоженю изјавити; ни тога слушати немой, но иди у цркву и Богу се моли. Тако исто немой се ни вере твое стыдити, нити каквогъ твогъ тѣлесногъ недостатка, (ако само тай самъ себи причинјо ниси), нити твогъ сиромашства, нити стана, — ма да си

найманъ и пайсиромашній. Исто тако честни заниманія и честни послова нетреба паметанъ човекъ да се стыди, и нетреба ни одъ сиромашній сродника стыдити се. Далѣ ако си у чему годъ сгрешіо, то грѣй твой открыти, и поправити се ніе срамота, но у грею свомъ свагда заостати, неизбѣгавати га, и непоправити се, то є заиста срамота. Ако по волыи Божій твой животъ проводишъ, ако си честанъ и трудолюбивъ, ако сваке недель у цркву идешъ, ако се Богу са свимъ срдцемъ молишъ, ако све оне свете истине, кое си одъ твогъ Душепопечителя и Учителя чую и научіо, тврдо веруешъ, или, ако у оскудно време живеши себѣ спроющу потреба твои уредишъ, склонїено живиши, на славу свеца и даха малого нетрошиши, о женидби незадужуешъ се, све ово, (ако бы и цео светъ на тебе прстомъ указивао, ніе срамота; ер' є све добро и паметно рађено и урађено. Ніе срамота изъ дружства и на свою естествену нужду изићи, зато свагда у такомъ случаю изъ школе и изъ цркве изићи, и одъ астала устани; ерь ако тако неучинишъ, можешъ лако проћи, као онай знаменити астрономъ Тихо де Брахе што є прошао. Овай єданпутъ кодъ велике господе на ручку бывшій, стыдіо се одъ астала устати, уздржавао є у себи мокраћу, бешика му пукне, и ту у томъ магновенію умре. Найпосле и зато се нетреба стыдити, ако си већь временита девойка или жена.

На противъ, ако си што зло урадіо, или
што соблазнително, непристойно, мислю и
говорю, тога се стыди, и найпре предъ Богомъ, после предъ самимъ собомъ, а найпо-
сле предъ свима людма, и одъ тога уздржавай
се. Кадъ бы се дакле по правды стыдіо, што
бы те за зла дѣла казнили; то стыди се найпре
злы дѣла, клони ій се и немой ій творити, и
тако нигда казиѣнь быти не ќешъ. Кадъ бы
се стыдіо, што бы сбогъ піянства у одир-
кама ишао, то напредъ стыди се піянства;
немой се опіяти, и твою сиротыню за пиѣ
издавати. Едномъ речію живимо свагда bla-
гообразно, свагда тако говоримо, као да бы
настъ самъ Богъ слушао, свагда тако ра-
димо, као да бы очи целогъ света на насъ
гледале. Благообразно особито треба свако
да є дете, младињь и девойка; єр' имъ ово
на велику честь служи. Но и у последнѣ
године живота нашега, осећањъ стыда у
нама сачувати дужни смо. Ёр' кои јданпутъ
то изгуби, тай є већь на свако зло спра-
вљенъ. И нема веће на човеку лиге, него
кадъ се о комъ овако рећи може! „Тай нема
образа. — Тай незна, што є срамота.“ —

ПУШКА НЕ ЗА СВАКОГЪ.

Изобретеніе барута и пуцаюћи орудія, у содружеству людій на велику є ползу обраћено. Бр' одъ како су ова изобретена, (одъ 15-тогъ столѣтія) ратови съ маньимъ кровопроливанѣмъ бываю; ловъ, истребльванѣ прождрљиви животыни, и одбрана противъ пустай и злочинаца олакшала се, рудокопиѣ, и други тешки послови — около кои камените стѣне, или камените зидине разваливати треба — съ малого маньимъ трудомъ и краћимъ временемъ свршаваю се. Пуцаюћа орудія данашњимъ даномъ већь су малостручна. Има пиштоли и пушака одъ једне, две и више цеви, има кратки и дугачки, водени, воздушни и ватрени пушака, има мали и велики топова, и. т. д. сва се ова у царскомъ оружіехранилищу видити могу. Пуцаюћа орудія познавати, съ ныма радити, и такова употреблявати, посао є войника и ловаца. Но така држати и носити, свакомъ човеку и недозволява се. О стварма овима једанпутъ за свагда памтити треба, и то никда незaborављати, да къ пушкама и баруту съ найвећомъ пазњомъ додирквати се морамо. Другачје деца, и младићи,

кои съ овима стварма поступати незнаду, нигда небы требало да јй се додирну, и ако бы се и то кадъ догодило, то само предъ такимъ людма треба да буде, кои се у стварма овима разумеваю. Често и найискусніи ловцы съ овакима оружіяма и себи и другима найвећу несрећу причиниваю, а колико већу они, кои се у тима неразумеваю. Жалостни таки примѣра неизброено много имамо; између кои нека буде доста неколико само овде назначити.

1. Унукъ единогъ у Ерделю ловца, — јданъ красанъ и паметанъ младићъ, — године 1812, съ другимъ некимъ младићемъ, наймилімъ своимъ другомъ, у ловъ изыђе. Ово се у једно ёсенје вече у сумрачакъ догодило. Они обоица, надалеко јданъ одъ другога, подъ једно брдашице, у заседе поседаю. Младић овай хотећи променити место, и полагано сагнутъ далъ пође; — унукъ ловца опазивши га, помисли, да є каква дивља зверыня, узме га на нишанъ, одаше пушку, и несрећногъ младића — у истомъ магновенію, у комъ се овай исправити теде — у главу стоди, тако да овай ту на месту мртавъ остане.

2. Едномъ Липчанину године 1812. у месецу Августу неки сродникъ са свимъ готово нову и врло лепу пушку на оставу преда. Човека овогъ жена башь онда у собу корачи, носећи у наручју свомъ свое мале сисаоће дете, кадъ јој је мужъ у пушку за виривао. Изъ луде шале — забаве? —

човекъ овай на дете свое управи пушку, одапне є, пушка плане, по непукне; ово є доста велики знакъ био, да є пушка пуна. Но бадава! Дете на то у материини руку почне скакутати и смејати се, отацъ на ново пушку навуче, — негледавшій ни садъ, є ли пушка пуна — на детенце управи, и опетъ одапне є: пушка пукне, једно велико тане изъ нѣ излети, и бедномъ детету раме однесе, — кое други данъ у найвећимъ мукама умре. Како є несмисленогъ овогъ отца совѣсть гристи морала, што любезномъ детету овомъ смртъ, тако ужасну и тако грозну смртъ приузрокова.

3. Російска войска 1805. године, после битке пошавши натрагъ, кола јдна съ бајтомъ, у найближемъ једномъ селу остави. Гостилиникъ боећи се непріятели сакріе ова у својој кући. На два месеца после, кадъ се непріятель изъ предѣла тогъ са свимъ очисти, баруть се скине съ кола, и у једну горню собу однесе. — Једно вече гостилиника сынъ у исту собу са свећомъ попнese, и баруть изъ кеса на асталь изручизвати почне. Но случајно, (изнза се како) баруть упали се. Горни спрать куће са ужаснимъ трескомъ у воздухъ дигне се, и у томъ бивше дете, са свимъ искидано, недалеко одъ куће падне мртво на земљу. И долњи спрать куће страцино се затресе, и видови пущати почну, и сви у кући бывшій морали су наполѣ побећи. Но на срећу никога између нын срушиванъ ове куће ранило и убило ніе.

4. У Санади пре 50. година младъ човекъ у есенъ ожени се, и са својомъ младомъ невестомъ у найвећемъ задовољству до Божића живио је. На Божић, кадъ изъ цркве съ ютреня кући дође, узме свою пушку, наслони је на асталъ, и око ње завиркивати почне. Пушка некако одапне се, и његову младу невесту, коју је свекрова убрађивала, на место убије.

5. И опетъ у Санади, пре троје године, у време школскогъ одмора — вакаџе — троје Провизорова сына врло су радо у ловъ ишли. Једанпутъ у ловъ поћи отећи, напуни пушку, и почну се о њу отимати. Пушка некако одапне се, и наймлађемъ детету сачма дланъ пробије. Оно буде принуђено целе године одъ школе изостати, и претрпивши велике муке, за целогъ живота живи одъ пушке носити. Бедни отацъ, колико је бриге и трошка имати морао, докъ га је опетъ здрава и за школу способна видио?

6. У Шагу, једно дете одъ дванаестъ година, такође у време школскогъ одмора, добије одъ селскогъ ловца барута, и съ тимъ огњедипшућу гору направити науми. Већ је једну часть барута у тесто обратио био, и на ледини, у једну ископану яму земљомъ затриао и набио; заоставши барутъ у папиръ замота, на земљу бацы, поредъ њега клекне и ватру кресати почне. Једна искрица некако на барутъ скочи и упали га: кој се у једанпутъ у пламенъ створи, детету образъ тако опали, да му одма једно око истече,

косу му на главы, и трепавице и обрве надъ очима опрлы, и сву му кожу съ образа тако слюшти, да є више неделя у кревету лежати, и страшне муке трпити морао.

Сли совѣтно невештой децы пушку и барутъ у руке давати? **С**ли паметно Шагскій овай ловацъ урадіо, што є несрећнѣмъ детету томъ на искањъ барута дао? Треба ли тако што искати, што намъ лако шкодити може? Кои бы желіо између насъ барутомъ сиграти се?

Шта си дакле изъ овій жалостни примѣра научіо? Съ ушима си слушао, съ очима си у книги наптампано гледао, съ устма си читao и изговарао, но съ памећу све то треба у будущемъ твомъ животу да употребишь. Ако човекъ што добро чуе и види, то треба тога да се држи и тако да ради.

НИШТА НЕМОЖЬ БЫТИ ТАЙНО, ДА НЕБУДЕ КАДГОДЬ ЯВНО.

У Моравії у селу Вадны, јдна млада удовица уда се за једногъ старогъ ковача — не толико изъ любови и склоности, колико да лакше живити може. Јошъ у првој брачной години потайно є она съ некимъ младимъ ковачкимъ калфомъ — момкомъ —

забранъиу любовь проводила, и съ нымъ заедно ту ужасну намеру у себи заключила, да старца убіо. Кадъ єдно вече ковачь віномъ, кое му є жена сувише доносила, опіе се, и дубоко заспи: калфа у собу уђе, и съ помоћу жене єданъ одъ подковице клинъ у майстора главу удари, одъ чега онъ у томъ часу умре. Оно мало крви, што є при удараню клина изъ главе истекло, лепо убришу, рану съ косомъ дебело затрпаю, и садъ дигну лелекъ и запевку, да имъ є майсторъ у шлогу умро. Жена претвараючи се велику свою тугу и жалость показиваше, нико зло ни помисліо ніе, и мртвацъ у приступію млого пратіоца честно саранъи буде. После млого месецы калфа и удовица венчаду се, и у овомъ браку више су одъ двадесетъ година живили. Но право спокойство и праву радость нигда имати нису могли; ер' ій в гризеніе совѣсти непрестано на убиство опоминяло, но виѣши є опеть за дugo време нису узиемирени были.

Кадъ є вењь тѣло убіеноғъ сасвимъ иструло; гробарь, на томъ истомъ месту, на комъ є ковачь саранъи быо, нову раку копаючи, извади ту пашавише мртвачке кошчуре — и на другомъ месту, на комъ се обично и друге таке kostи закопанаваю, закопати теде. Случайно, томъ приликомъ, опази онъ некако клинъ у главы, у пра и пепо вењь обраћена човека, и одма отомъ сумнити се почне, да је довој, чије су ово kostи, убиствомъ скончати се морао. Онь ово све-

штенику яви, а овай опеть мѣстнимъ по-
главаромъ. Глава ова донесе се у судейски
домъ, сви су в редомъ у руке узимали, и
сви се у томъ согласе, да в овай, кои в
кадгдь ову главу на рамены свои носio,
сбогъ тогъ клина умрети морао. Тражили су
дакле садъ, чie в тѣло на томъ месту са-
ранѣно было. Свештеникъ в морао прото-
колъ мртваца предъ свима преметати и чи-
тати, сви околостоећи поглавари и старіи
люди разсуждавали су о овой ствари, и
найпосле сви се у томъ увере, да в ковачъ,
кои в пре мложо година умро, на томъ месту
саранѣвъ. Садъ старіима и то у паметь доћe,
да в ковачица, юшъ за време мужевлѣва
живота съ калфомъ потайно забранѣну лю-
бовь проводила, и почну єданъ другогъ по-
лагано запытывати: „Да нie какогодь сада-
шни, — покойногъ ковачице мужа убио.“
— Обое дакле буду предъ судie позвани, и
о ствари овой испытывани. Брачни паръ
овай ненадаюћи се овакомъ питаню, сбуни
се, и едно другомъ у одговорима против-
словили су. Найпосле закони испытъ учини
се, они грeй свой признаду, одаду се, да
су они убице ковача, и по заслуги обое на
смерть осуђени буду.

Изъ овогъ ужасногъ догађая учимъ се,
да се мени у целомъ будућемъ животу момъ,
юшъ съ почетка младости мое, одъ свакогъ
злогъ дѣла чувати треба. Ер' кадъ єданпутъ
едно зло учинимъ, то ћу лако и у друга већа
зла дѣла упуштати се, и кадъ єданпутъ и най-

манъ у чему мою свету дужность неиспупнимъ и увредимъ, то ѿ лако у свима моима дужностима небрежльивимъ, и найвећимъ злочинцемъ постати моћи. Но и то обећавамъ се, да одъ садъ нигда ни онда никакво зло учинити нећу, кадъ ме нико небы видити могао; јер' нема те тайне на овомъ свету, коя неће пре или после на светъ изићи. Но ако се греси мои предъ светомъ нигда и открыли небы, предъ Богомъ су заиста они свагда открывени были, и онъ бы ме за ньи по правды казнio. Зато я самъ се свагда Бога бояо и боимъ, и свакогъ тайногъ злочинства чувао самъ се и чувамъ.

СВАГДА БОГА ПРЕДЪ ОЧИМА ИМАЙ,

Другдашъ си самъ, и могао бы какво зло учинити, да те нико непримѣти и невиди. У време тако свагда помисли, да је Богъ свади, и да све и види и чуе. Ако си у мраку, и на грей скланяши се, опомени се, да євевидећи Богъ и то види и зна, шта мы и у мраку радимо. Може се случити, да у многима грешнима радостима участникъ быти можешъ — и да нигда зато одъ светскогъ судie на одговоръ и кащтигу

позванъ бы и иси; но и изъ тогъ шта ти
слѣдовати може, помисли. Совѣсть ће те
твоя мучити. Злочинства ће ти се у обычай
обратити. Изъ єдногъ грея у други падаћешъ.
У средь греова твои могао бы умрети, и
како тѣло тако и душу твою на векъ уште-
тио бы.

П С А Л О М Ъ 12.

Докле ћешъ Ты Боже благи заборавлят'
за мене?
Докле ћешъ Ты лице Твое отвраћати одъ
мене?
Я болуемъ, я се мучимъ, я се гриземъ и
патимъ,
Я за себе ништа незнамъ, докле ћу я быт'
такимъ?

Докле ће ме данъ и ноћу совѣсть моя
мучити?
Докле ће се о несрѣни злотворъ мени ругати?
О! преблагай Создателю, Ты послушай слабъ
глазъ мой.
Ты просвети очи мои, укрепи ми животъ мой.

Укрепи ме и научи Твою волю творити,
Я у Теби мой светъ гледимъ, и у Твоій
милости.
Погледай ме, послушай ме, о! преблаги
Боже мой:
,Погледай га как' в пропо,“ да м' нерекне
злотворъ мой.

На милость самъ Твою свагда я надежду
полаго,
У срдцу момъ и у души найвеће си Ты благо.
Ты ћешъ мени здравље дати, одъ свакогъ
ме зла спасти,
Я ћу Тебе Бога мога изъ свегъ срдца славити.

И ПСЕТУ ТРЕБА КАДКАДЪ КОМАДЪ
ЛЕВА ДАТИ.

Георгій, стари вратаръ једне богате по-
 родице у Верони, већь одъ више година
 удовъ и безчаданъ, имао је једно псето, кое је
 здраво миловао, и кое је Фідонъ звао. Фідонъ
 је био нѣму найвернији пријатељ, јер' онъ се
 никудъ одъ свогъ господара одмакао не је,
 слушао га је съ приличномъ способносћу,
 и велику је радость господару свомъ у ста-
 рости причинjavao. Но Фідонъ је био гаданъ,

дугачакъ, мршавъ, па єдно око ѡоравъ, риѣъ, и тако є свагда смрдіо, да га є сваки одъ себе отеривао. Но Георгій ніє ништа на нѣгову вѣнчность гледао, свагда га є радо имао и миловао, и свою наклоность показивао му.

Домаћинъ куће ове имао є само єдногъ єдитогъ сына, именемъ Лудвика, младића одъ прилике око 15 година, красна, узрастомъ высока, особито жива и ватрена, и пуна душевни дарованія, кога є отацъ преко мере любіо.

Но при свима овима душевними дарованіјма, съ коима се Лудвікъ украшавао, показивао є онъ особито строги свой карактеръ, и неку непріятну гордость спроћу подчинѣни, кое га є кодъ целе породице несноснимъ учинило: кроме само отца, кои съ нѣжношѹ засленилъ, погрешке ове примѣчавао и видіо ніє, кое су єдномъ мудромъ воспитанію врло противне, и собственой и туђој срећи лако шкодљиве быти могле. Изъ овогъ дакле ніє тешко себи представити, како є Лудвікъ Фідона предусре тао. Нигда съ нѣговогъ астала Фідону ни найманы комадићъ лебца баченъ быо ніє.

Младићъ є овай до удивленія лепо играо, слагао є свой мелодіческій гласъ съ клаві ромъ съ найвећомъ пріятношѹ, имао є особиту страсть къ ященю, утрживаню, и ексерцираню, и свуда є свагда први быо.

Еданпутъ уседне Лудвікъ на єдногъ брзогъ и бесногъ коня, кои јошъ нигда досадъ

никакавъ теретъ на свои леђи трпити тео
ніе, и кои садъ, кадъ човека на свои леђи
осети, почне се бацати и упропнице скакати,
и што се често съ найбольи яшюоцы догађа,
то се садъ и съ нашимъ Лудвікомъ догоди.
Конь га са свои леђа сбацы, онъ лупи о єданъ
каменъ, и ногу — — —

У првомъ томъ магновенію онъ є осетіо,
да му є нога покварена и ранѣна, но онъ
предъ другима и невештъ о томъ чинећи
се, опеть на бесногъ тогъ коня скочи, съ
тимъ храбрость свою показати жељећи.

Рана є была дубока и врло га є болела,
и онъ опеть зато ништа отцу свомъ казао
ніе; ћр' одъ єдногъ юначкогъ позорища, кое
се у тай данъ представити имало, ни пошто
изостати тео ніе.

Зло поступанѣ умложавало є све већма
и већма запальтиванѣ раздртогъ на ноги му
меса, и боль буде тако силанъ, да се онъ
принућенъ види у креветъ леђи.

Доће лѣкаръ, и каже, да се ова рана
никакои начинъ запуштати несме, и да се
она текъ за дуго време, полагано, и то съ
великомъ юшъ трпњомъ извидати може.

И заиста, и ћму є одъ дана на данъ све
теже было, и онъ къ томе юшъ и люту
грозницу добије. А будући да є онъ садъ у
својої собы свагда усамљињъ био, то почне
о томъ разсуждавати и уверавати се, да су
людма у нужды пріятельи нуждни, да є само
срдце доброгъ свойства пріятелъ себи стећи

кадро, безъ кои утѣхе савъ є животъ нашъ самоћи и вененю оставлѣнъ.

У свомъ томъ времену никога други нигда поодіо ніє, осимъ само нѣговъ отацъ; єръ сва челядь, кою є онъ съ непристойни свои поступцы често увређивао, ништа му више чинили нису, само што имъ є строга дужность налагала, и тако нико о нѣму свесрду бригу показывао ніє, коя у несрећи тугу врло олакшава.

При свемъ томъ ніє могао Георгій, кои є Лудвіка као дете на своима рукама носио, и кога є како споменъ умерше свое госпође и благодѣтельјке любіо, нагону срдца противстати, да га непооди.

„Опростите ми милостиви господине!“ рекне Георгій, отвараюћи полагано собна врата, „опростите ми молимъ васъ, што самъ се я усудіо соучастіе мое вама о болести вашої показати. Како вамъ є данасъ?“ — „Нie наиболѣ, любезный Георгіе!“ одговори онъ са смиреніемъ, чему се старацъ овай особито дивіо, и опетъ настави: „Ты си први у целой породици моїй, кои ми садъ чувствително твоє сожаленіе о болести моїй показуешъ.“ — „Но милостиви Господине! сви у вашемъ присутствио стрепе, и я самъ, при свой моїй къ вама любови, ћдва самъ се усудіо то садъ учинити.“

„Я све то знамъ,“ рекне Лудвікъ, „ты имашъ право, но я ћу све то у будуще поправити.“ — Милостиви господине!“ настави Георгій, „я да вамъ покажемъ, да за

васъ заборавіо нисамъ, и да се о вами бринемъ, дошао самъ да вами кажемъ лекъ, съ коимъ ће се вами рана у кратко време извидати.“

„И ако вы мене поверенія вашегъ удостоите, то вамъ я добаръ стоимъ, да ћете вы за осамъ дана, онако исто, као и прешто сте здрави были, сасвимъ здрави быти.“

„За осамъ дана! е ли то могуће любезный Георгіе! Како бы я тебы обвезанъ быо, и каква бы велика благодарность моя быти морала.“ — „Лекъ је овай врло простъ и пробиточанъ“ привати речь Георгіј, „я самъ о томъ прошасте ёсени на моїй руци искуство учиніо.“

„Мой ми је Фідонъ рану лизао, коя у краткомъ времену заастри и я оздравимъ. — Но я се плашимъ милостивый господине! да ћете вы за зло прїимити, ако — ако бедно ово животно! — кое је тако гадно, — вами неусте ту услугу учинити. Вы сте га често тукли! А и животна имаю добро памятствование, то вы знаете.“

„Е добро,“ одговори Лудвікъ, „а ты гледай доведи га овамо, а я ћу се потрудити, да онъ будущимъ моимъ милованѣмъ заборави прошаста.“

Георгій нађе свое исето на предсобни врати, кое је ту за нымъ очекивало. На први у соби болнога позвати знакъ, почне оно репомъ вртити, потрчи у башчу, да се тамо сакріе, и за дуго свомъ господару нје се покорити тело.

Пайпосле силомъ га онъ узме, и къ кревету Лудвіка принесе, кои му рану свою покаже, и съ тысућу глађеня желю свою познати му да.

И тако бедно ово животно, злочинство съ добротворствомъ наплаћуоћи, — дрктајући, почне му рану лизати, коя спасителнимъ овимъ више пути споменутимъ средствомъ, пре осамь дана излечи се.

Случай овай у души младогъ Лудвіка издѣйствує срећну промену: и онъ види, да човекъ спроћу свакогъ човечески и приятельски поступати мора; јер' често подъ найподлімъ изгледомъ найдрагоценія свойства налазе се, и найзнатніје услуге одъ онога добијају се, одъ кога се нигда надали нисмо.

ЗЛОЧИНЦА И ЛДНА ВОДА ОПАРИ.

Сыне! што твоё ніе, у то недирай, јер' ако што туђе неправеднимъ начиномъ себи освоишъ, то те лако ожећи и опарити може, као што є срдце јданпутъ једногъ детета опарило се и изгорело, кое є туђе ствари себи присвојавати, и на страну скланяти знало. Дете є ово све што годъ є видило крало, ма да є то грэй, и да зато туку и

вешаю, и да вечита ляга и жигъ на нѣмъ зато заостае. И за злочинство ово и съ ладномъ водомъ оно опари се! Ладна в клочалой место заступила. Еданпуть дете ово украде два камечка незагашена креча, и подъ пренякъ — пруслукъ — свой сакріе їй. На то сретне єдногъ друга, кои в два коня у купатило водіо. Погледай садъ любезный сыне! садъ ѡешъ видити, како ѡе Богъ овогъ малогъ крадльивца казнити. — И онъ уседне на другогъ коня, и као што су конъи найвећма могли въ купалишту отрче. Кадъ в конъ пливао, онъ некако съ нѣга склизи, и добартъ в комадъ за конъма пливао; ер' в добро пливати знао. Но у єданпуть викати поче: „Помозите за Бога люди! помозите, я изгоро! Но люди, кои су знали да онъ пливати зна, мисили су, да се онъ съ ньима руга, знаюћи добро да човекъ у ладной воды изгорети неможе. Крадльивацъ овай неколико пути загнури се, и неколико пути опеть изиће на воду, єданпуть съ главомъ, другипуть съ ногама горе, а трећи путь са свимъ — но утроба нѣгова, коју в горећи кречь искидао, пливала в покрай бездушногъ тѣла мало подалѣ. — — Пази, сыне! што твое ніе, у то никда недирај; ер' Злочинца и ладна вода опари.

ПСАЛОМЪ 71.

Боже! цару и царевомъ сыну
 Подай судъ твой и свою истину,
 Да чуваю у народу правду,
 Сиротыны отцеви да буду.
 Да предъ ныма прави узноси се
 А злочинацъ одъ ини да казни се.
 Да истребе клевете по граду,
 Райско време да врате народу.
 Слабе свойски да защищаю
 Сиротыны помоћи да даю;
 Да невиногъ нико неузмути,
 Нечестие да строгъ законъ смути.
 Ако цару и царевомъ сыну,
 Боже! дашъ судъ и свою истину;
 Лажи быти у народу неће,
 Као сунце правда осјаће.
 Миръ ће свагда цветат' међу людма,
 Догодь землю облеће намъ луна.
 Обвлада ће одъ мора до мора,
 До край света, река и сви гора.
 Европыни предъ нимъ ће се кланят',
 Врази стопе нѣгове ће любит'.
 Сви острови, съ цареви Фарсінски,
 Сава, и сви Цареви Аравски,
 Драгоценне донеће му даре,
 Злато, сребро, скоте, и бисере.

Сви ће му се до земље кланяти,
 Сви народи дань ће му давати.
И сви други окрестни цареви
 Кланяће се пред њимъ и о робови.
 Зато, што онъ сиротыню бедну
 Безъ помоћи сваке утѣснену,
 Одъ насиљства ячи избављава,
 Што е штеди, душу јој спасава.
 Што просећимъ онъ помоћи дае,
 Што свой народъ мудро советує;
 Да неиште лихву неправедно,
 Зато намъ је цара име честно.
 Подъ ињеговимъ скривномъ никада неће
 Кврца лиг' се невиногъ на цвеће.
 Неће быти гонењиња човекъ прави,
 Но свудъ ће се цветъ блестат' по травама.
 На вр' гора свудъ, и о на Лівану,
 Градъ, ливаду, и сваку поляну,
 Све ће цвеће мирисаво красит'
 Плодъ ће земни свудъ цветат' и растйт'.
И пре него што се рађа сунце,
 Чућешь отца у гомилы деце,
 Гди царево благосилија име;
 Гди је народъ готовъ да погине,
 За свогъ цара и за свога отца,
И за ињега моли свога творца:
 Благословенъ Господъ Јерашевъ
 Благослови драгиј животъ царевъ.
 Име буди му благословено,
И подъ сунцемъ незаборављено.
 Любовь цара къ людма, любовь людји
 Къ цару, свакомъ примѣръ буди буди.

БЛАГОСЛОВЪ.

У нашемъ селу, као што є єдна, Богъ да ѹой души опрости, добра майка своїй децы приповидала, живила є єдна сирота удавица, коя є петоро деце имала, и коя є тако сирота была, да є съ посломъ свои руку свою децу ранила. Съ почетка є ньой доста прилично посо ишао, и она є са свое мале земльице, свагда себи годишню рану прибавити, и сву свою домаѹ нужду коекако крпачити могла. Но єдне године съ плодомъ ѹой ньивица омали, и єдна єдита крава, кою є она имала, цркне ѹой; и тако она у найвеѹ нужду дође, и ніе имала нити шта єсти, нити съ чимъ грејти се. У овакой сиротынъ ньой врло тешко буде, и зато она почне єданпутъ у себи говорити: „Просити одъ срамоте немогу, савъ трудъ и сва радња ништа ми непомажу, найболѣ бы за мене было, да ме милостиви Богъ прїими.“ И кадъ є она овако у жалости своїй забринѣна седила, зазвони у єданпутъ звоно, кое є люде у цркву на свету службу позивало, и гласъ овай ю сасвимъ протресе, бр' она у себи помисли, да ће є тай скоро до гроба отпратити. На то ћи єдна нѣна у собу уђе и

рекне јој: „Мати! ено звони на службу, заръ ты данасть нећешъ у цркву ићи?“ Доброправна ова девойчица зато је то матери својој казала, што је она знала, да јој је матери сваке недеље и сваког празника у цркву ишла, и да је свада радостніја изъ цркве кући враћала се, него ли што је тамо одлазила. При овима речма мале кћери свое матери помисли: „А зашто я и данасть у зле ове и несрећне дане мое у цркву отишла неби, кадъ самъ свада у добре и срећне ишла.“ И тако она одма са жалостнимъ и обтерећенимъ срдцемъ къ цркви упути се, и за једнимъ найстражњимъ столомъ у цркви склони се; јр' је нђој као сиротой срамота было напредъ отићи. Кадъ ћацы: „Благослови душе моя Господа,“ запое, она плакати, но сузе свое крыти почне, и при целој божественой служби она је плачући Богу молила се. Кадъ причастенъ младый препарандъ: „Скажи ми Господи кончину мою,“ одпои, свештеникъ је слово божје о благости и милости божјей говорио, и свака је речь за њу била побудителна; јр' је срдце нђено у сиротыни и у несрећи тако умекашано было, као она добро пріуготовљена нъива, коју је плугъ пре, него што је семе у њу бачено, умекшао. Кадъ се света служба сврши, она последни нафору узме, и кући млого радостніја, него ли што је овамо дошла, оде, говорећи у себи: „я самъ мое учинила, а отацъ сирота и удовица учиниће свое.“ И одъ целе груповѣди свештени-

комъ у цркви говорене заостане јој у срдцу овай стихъ: „Претерпѣвый до конца той спасень будеть.“ — „Богъ є“ говорила је она, „мое сузе видіо, и ако я будемъ заслужила, онъ ће мене избавити и спасти.

Сироту ту удовицу, коя је плачући Богу молила се, некако јданъ богатый изъ тогъ села трговацъ опази. Овай је мислио, да бедна та сирота жена мора што да страда, и да зато она са сузама къ Богу свое приноси молитве, и овай се одма о нѣномъ и нѣне деце станю извѣсти.

У вече, тогъ истогъ дана, кадъ је она, при једномъ шкиљавомъ жижку седећи, са својомъ ситномъ дечицомъ разговарала се, и нын световала, да сви трудолюбиво раде, између прочегъ рекне имъ: „Мы ћемо найпре једно теле одранити, и тако мож' да ћемо полагано опеть кадгодъ до краве доћи моћи.“ У томъ рикне у јданпутъ једна крава предъ кућомъ, и то јй све на жалость, за изгубљеномъ ныниномъ кравомъ на ново опомене. Но кадъ у томъ истомъ магновенију неко на врати кућне, и врата полагано отварати се почну, сви се уплаше, и сва деца у јданпутъ у гласъ врисну. Неколико людји съ некимъ на рамени свои теретомъ у собу уђу, теретъ на земљу спусте, и јданъ између нын овако домаћици рекне: „Јданъ вашъ прјатељ послao вамъ је ово брашино, и једну краву, коя пред кућомъ вашомъ стои, на поклонъ. Домаћица се сбуни, и овай томъ приликомъ пре, него што га је она за до-

бротвора свога запитати и захвалити му могла, у помрчины са своимъ дружствомъ сакріе се. Крава є была за єданъ дудъ предъ кућомъ свезана, она є была црна, гдигди съ белимъ пегама изшарана, и млого лепша, већа, и дебља одъ ныне изгубље. Деца є плачући у шталу уведу. **И** мати є плакала. Сутра данъ добротворъ овай самъ собомъ пооди ову убогу породицу, и домаћици рекне: „Вы сте у цркви юче предъ Богомъ ваше сузе излили, и зато васъ є онъ утѣшио. Мени є Богъ трговину мою благословіо и благословъ божій богато є на мени изливенъ; и за щедрый овай благословъ я самъ одавна жертву благодарности принести желіо. Будите dakле добри, и све то што самъ вамъ свесрдо послао, као неку частицу свесрдо исплаћеногъ ми дуга пріимите, и ни речице о благодарности неспоминьите. **И** благодаримъ свеблагомъ творцу, кои є мое срдце у цркви на то возбудіо, да вамъ у нужды помогнемъ.

ЛИСИЦА И ПЕТО.

Една гладна лисица, у једной зимной ноћи чуе петла, гди на једномъ дрвету куриче, она зажели месо певача овогъ, но

будући, да се на дрво попети нје могла, то
намисли преварити га.

„Петле!“ викне она изподъ дрвета,
„како можешъ ты садъ на овакой зимы и у
ово доба ноћи певати?“ — „Я предсказуемъ
дань,“ одговори пето.

„Шта? дань?“ запытала лисица съ при-
творнимъ удивленіемъ. „Та юшъ є тавна
ноћь.“

„Е, а заръ ты незнаний,“ одговори пето,
„да мы дань напредъ осећамо, и приближи-
ванъ нѣгово предсказуемо.“

„То є штогодъ са свимъ божествено;“
викне гладна лисица, „то само пророци
знаду! О петле, како се я теби и твомъ
певаню дивити морамъ!“

Пето и други путь кукурикне, и лисица
почне подъ дрветомъ играти.

„А што ты играшъ?“ запытала пето.

Лисица одговори: „Ты певашъ, а я
играмъ одъ радости. Съ радостнima и я
морамъ быти радостна. О петле, ты єси
принцъ птица! Ни једна птица тако лепо
непева као ты; ты летишъ по воздуху, ты
будуша предсказуешъ — и да я неиграмъ,
да се я нерадуемъ, та ни си ли ты найму-
дріј пророкъ међу свима птицама? и я
срећно познадо тебе. О ты царска птицо!
о ты мудрый пророче: кадъ бы самъ се я
удостоила свагда съ тобомъ живити! — Сићи
се молимъ те, да се другама моима похва-
лити могу, да самъ главу наймудрієгъ про-
рока полюбила.“

Петлу се похвала и ласкателство ово тако допадну, да онъ одма съ дрвета слети, и лисицы главу свою на полюбацъ пружи.

Лисица га јдва дочека, сграби га и подсмевајући се рекне му: „Не, не, ты ниси пророкъ, ты си простъ, и ништа незнашъ као и друге птице; ты ниси мударъ, но глупъ си. Та ты си добро предвидити могао, да си и найманѣ памети имао, да самъ я тебе не полобити, но изести желила. И съ тимъ речма лаковерномъ петлу найпре главу одгризе, а после свогъ га изе.

Ж Е Р Т В А.

Еданъ богати младићъ, дуго је у некој тешкој боли лежао, и већ је о свомъ животу очаявати почeo; но найпосле предигне се, и мало помало сасвимъ оздрави. Кадъ онъ први путъ у башчу изиђе, било му је као да се наново родio, и био је радостанъ и Богу за повраћено му здравље благодарити хотећи, дигне очи свое къ небу и овако рекне! „О ты свемогућий! ако ты је кои човекъ кадгодь какву жертву принео, то ево и я самъ готовъ све мое добро теби на жертву принети.“

То је све пастырь Срема, кој је близу башче ове стадо свое чувао, слушао, и онъ богатомъ томъ младићу рекне: „Нама сва блага съ неба долазе, тамо намъ ништа шиљти нужно ће; но ако си ты радъ Богу угодну жертву учинити, а ты айде за мномъ.

Младић за овимъ честнымъ старцемъ пође, кој га је у једну малу сиротиньску кућицу увео. Живеће у кућици овой породице отацъ је на кревету болестанъ лежао, мајти је плакала, а деца су сва готово гола била, и леба су искала.

Младић се уплаши. Срема му рекне! „Ево ты олтара, на комъ жертву твою Богу принети можешъ. Бедну ову породицу сматрай као божијој децу, и божје местозаступнике.

Богати младић пружи овима рукопомоћь свою, снабдѣвши јих свима нуждними стварма, и болесника свомъ лѣкару препоручи. Болесникъ оздрави, и цела породица опорави се.

Срема после некогъ времена рекне младићу овомъ: „Жертва твоя Богу је угодна; породица, којој си у нужды помогао, благосиля те, и благословъ ићи у услышанъ је кодъ Бога. Зато и у будуще, кадгдје какво добро дѣло учинити намислишъ, то свагда найпре погледай на небо, и после учини што си наумio, и тако ће те сви люди благосиляти, и ты ћешъ за целогъ твогъ живота срећанъ быти.

НАПЛАЂЕНО ДОБРОТВОРСТВО.

Али Ибни, надзыратель поліціе, люби-
маць Каліфе Мамуна, приповеда, да се слѣ-
дуюћи догађай съ нымъ догоџio.

Я самъ єдно вече кодъ Каліфе био, кадъ
су у тешки окови єдногъ човека къ нѣму
довели. Мамунъ заповеди мени, да я овогъ
роба за ту ноћ чувамъ, и у ютру опетъ къ
нѣму одведемъ га. Каліфа чиняше ми се,
да врло разсрћенъ био, и я боји се, да
какогодь нѣговой яности неподпаднемъ, за-
ключимъ у себи, да овогъ роба у мой харемъ
као у найбезопасніе место одведемъ.

Я та запытамъ за отечество, а онъ ми
каза, да є изъ Дамаска. Небо, рекнемъ я, да
изліє свой благословъ надъ градомъ Дама-
скомъ. При овима моима речма, онъ є неку
радость на мени примѣтio, и одма є узрокъ
радости мое знати желio, и я му одговоримъ,
да за животъ мой єдномъ човеку изъ Да-
маска благодарити имамъ.

Одговоръ овой мой любопитство у нѣму
иошъ већма возбуди, и я принућенъ будемъ,
савъ догађай приповедити му. Пре много
година, наставимъ я, кадъ є Каліфа на-
мѣстника свогъ, Віце-краля Дамаскогъ сба-
цио, и я самъ съ прочима пратio онога, кога

с владѣтель овай за свогъ новогъ намѣстника избрао быо. У истомъ магновенію, кадъ смо мы пратіоцы у палату старогъ Віце-кralя ушли, овай, и новый, когъ смо мы допратили, нешто између себе посвађао се. Стари є Віце-кralь войнике свое за сваки случай у преправности држао, кои на први дати имъ знакъ одма на насть ударе. Я крозъ єданъ прозоръ скочимъ, и будући да су ме неки гонити почели, бежанѣмъ спасемъ се у једной кући, кое є господаръ у то исто време на врати стало. Я га замодимъ, да ми животъ спасе, и онъ ме одма у собу свои жена уведе, гдј самъ и єданъ месецъ у свакомъ изобилју и миру живio.

Єданпутъ домаћинъ мой съ веселіемъ лицемъ къ мени у собу дође, и рече ми: Ако я у постойбину — отечество мое — опетъ повратити се желимъ, да се приликомъ једномъ послужити могу, коя скоро у Багдадъ поћи намерава. Я му оскудость мою открыти несмедо. Я ни пребиена новчића имао нисамъ, и тако морао бы за карваномъ пешке ићи. Но како се я удивимъ, кадъ се мени єданъ скupoцѣни конь, једна са свакоякимъ ёстивомъ натоварена мазга, и єданъ црни робъ, кои бы ми у путу на послуги быти могао, покаже. У исто време мой не заборављени добротворъ поклони мени јошъ и једну кесу новаца, и самъ собомъ къ карвану одведе ме, и мложимъ путникомъ, найискреннимъ своимъ прателјемъ препоручи ме. Я самъ ово добротворство у вашемъ граду

уживао, и зато га тако уважавамъ. Я самъ се свакояко трудіо, да тогъ великогъ добровора могъ юшъ єданпуть видимъ, но сви су ми труди до садъ били суетни. Я бы задовольно умро, кадъ бы му мою благодарность показати могао.

„Твоя є желя испунићна,“ викне мой робъ у радостномъ свое душе устргу. „Я самъ тай, кои самъ тебе у мою кућу пріиміо. Зар' ты мене непознаешъ?“ — И я га заиста у првомъ ономъ магновенію познао нисамъ; јр' време, кое є одъ тогъ догађая протекло, и страданія, која є онъ претрпіо, учинила су на лицу нѣговомъ велику промѣну; но кадъ я на ново на лице нѣгово болѣ погледимъ, познамъ га, и уверимъ се, да є садашњи мой робъ, негдашњи мой добротворъ, кои ми є на онако великодушни начинъ животъ избавио. Мени сузе изъ очио у єданпуть потеку, я га загрлимъ, излюбимъ, и кадъ тешки оковъ съ руку и ногу скинемъ му, запытамъ га, сбогъ какви є узрока тако силну ярость Калифе на себе навући могао. Ниткови, и презренія достойни злотвори мои, одговори ми онъ, невиногъ су мене кодъ Мамуна оприли и окаляли, съ найвећомъ итњомъ изъ Дамаска изнели ме, и тако су немилостиви спроћу мене били, да ми за последњу утѣху мою, жену и децу мою видити, загрлiti и последни путь полюбити, допустили нису. Я незнамъ, шта ће се са мномъ сбити, и каква судбина мене очекуе, но ако я на смрть осуђенъ и погу-

блѣнъ будемъ, то заклинѣмъ те, извѣсти породицу мою о несрећи моїй.

Не, ты погинути нећешъ, преватимъ му я речь, я те о томъ увѣравамъ. Ты ћешъ твою любезну породицу опеть видити, и ты си одъ овогъ магновенія свободанъ. Я одма неколико комади найбогатіе свиле и свиленогъ цайха донесемъ, понудимъ га, да ій својој жени однесе, и юшъ му єдну кесу съ тисућу цекиня пружимъ. Иди, додамъ му я, къ драгой твојој неутѣшной породици, коју си у Дамаску неутѣшну оставio; а ярость Каліфе нека се на мене изліе. Я ни найманѣ страшити га се нећу. О! како самъ я срећанъ, што те изъ ове несреће избавлимъ, што ти узаймљено враћамъ.

А шта ты садъ мени предложешъ? настави мой робъ: и шта ты мислишъ? То, є ли? да ћу я на то престати? Шта? Боже сачувай! да я изпредъ смрти побегнемъ, и тебе смрти да подвргнемъ, тебе, жертвомъ мојомъ да учинимъ, кога самъ јдануть съ великомъ опасносћу мојомъ јду спаси могао, то быти неможе. Но ако є могућно, то ты Каліfu о невиности мојој извѣстити потруди се; то я зактевамъ, и со тимъ ћешъ ты твоју признателность къ мени осведочити моји. Неузможешъ ли то пакъ учинити, неузможешъ ли га ты изъ нѣговогъ заблужденія извести, то ћу му я и самъ вратъ мой пружити. И я ћу текъ онда съ радосћу умрети, кадъ видимъ, да є твой животъ у безопасности; онда Каліфа са жи-

вотомъ моимъ може радити, шта оне. Я самъ иѣга до same зоре више пути понућаво, да онъ побегне; коня найболѣгъ, и пратіоце найверније давао самъ му, но онъ у свомъ постојанству непремѣнимъ остане.

Я се сутра данъ први предъ Каліфомъ покажемъ. Владѣтель є овай једно ватrenoцрвено япундже на себи имао, и то є био знакъ иѣгове найвеће яости. Као онъ мене опази, одма ме за предатогъ ми роба запита, и заповеди, да се одма по губитеља пошљ. Владѣтелю правовѣрни! падаюћи му къ ногама, одговоримъ я: съ тимъ, когъ си ми синоћ повѣрити изволио, нешто се особито дододило. Дозволи ми да ти кажемъ. Речи ове мое Каліфу у найвећу ярость доведу. Я ти се заклинѣмъ, рекне ми онъ, съ пепеломъ мои праотаца, да ћешъ ты у место тогъ роба умрети морати, ако си му прилику учинио, и онъ измакао буде. Мой и иѣговъ животъ у твоима є рукама, одговоримъ му я, но дозволи ми, да ти само неколико речи о иѣму кажемъ. Говори, настави онъ. Я приповедимъ садъ све овомъ владѣтелю, каквимъ ме є начиномъ човекъ овай у Дамаску одъ смрти избавио. Кажемъ и то Каліфы, да самъ га изъ признателности одпустити тео, и да самъ му совершиену свободу поклонио био, и све му за путь спремио; и да є онъ то мени све одрекао, боћи се, да ће зато мой животъ у опасность доћи. Владѣтелю! наставимъ я, онъ ніе кривъ. Тако великодушанъ човекъ

злочинацъ быти неможе. Подли клеветници
нѣга су кодъ тебе у подозрѣніе довели; онъ
є найневинія жертва бесне злобе и распу-
штене зависти.

Каліфа се покаже укроћенъ. Владѣтель
в овай одъ природе добро срдце имао, и
онъ се ніе уздржати могао, да се поступку
пріятеля могъ недиви. — „Я му за любовь
твою праштамъ,“ рекне Мамунъ къ мени,
Я къ ногама владѣтеля опеть паднемъ, из-
любимъ ій, и благодаримъ му у найсильні-
има израженіяма, каква є сама благодарность
изъ мене истинути могла. Я могъ роба
предъ Каліфу доведемъ. Монархъ овай об-
дари га једномъ почестномъ альиномъ, съ
десетъ коня, съ десетъ мазги, съ десетъ
камила, и съ десетъ тисуна цекиня за трои-
кове на путь, и да му препоручително
письмо на Віце-краля Дамаскогъ.

КАЗНЬНА ГОРДОСТЬ.

Између порока, кои су и Богу и людма
мрзски и гнусни, брои се и гордость. Гордъ
човекъ, ако самъ по себи ништа и неважи,
то опеть често, само сбогъ свое гордости,
и себи самомъ, и другима, млога зла при-

чинава. Сбогъ гордости често найученій люди страдаю, (а може ли ученъ и изображенъ младињь быти гордъ? — и је ли онай изображенъ, кои је гордъ? —), найбогатій често до сиромашства долазе, а сиромаси са свимъ пропадаю. Гордость често и на найвећа злочинія люде наводи као што се изъ слѣдујућегъ примѣра видити може.

Една, тако да кажемъ, безбожна жена, сбогъ свое гордости у найвећа злочинія падне, но найпосле, за злочинія своя по заслуги и правды казнѣна буде. Мужъ је и њињь био врло сирома, но при томъ поштенъ и трудолюбивъ землемѣдацъ. Онъ је себи одъ једногъ сиромашка старца — просіјака — малу једну и ружну кућицу купіо, и съ истимъ старцемъ тако се погодіо, да и овай у једной особеной собици, за целогъ свогъ јопија заоставише живота скланяти се може. Но то се Синђи допадало ніе. Нъой се срамота чинише, што съ ньомъ у једной кући просіјакъ живи. Она је честногъ мужа свогъ не престано гредила, и съ нимъ сваки данъ свађала се, што је онъ тако безпаметно урадио, што је тако лудо съ тимъ старкельомъ, когъ она нипошто трпити неможе, уговорио, да и онъ съ нима подъ једномъ стрејомъ живити може. Бедни мужъ, кућевни овай бичь са найвећомъ трпњомъ подносіо је, и при свой грудни жене свое, найпосле као немъ морао је ћутати. Међутимъ на Синђу не само што су комшије мразиле, но цело село ніе могло да је трпи; зато, што се она

са свакимъ свађала, свакогъ је задиркивала и вређала, и више је пути цело село у немиръ доводила. И найпосле зато је сви вештицомъ назову. Ако се какво зло или каква несрећа у селу догодила, то сви су на њу жалили. Већа часть людји страшили су се одъ нђа као одъ какве аветинље, и изъ далека съ пута јој су се укланяли. Особито нђна гордость свима је несносна била. Ако је она у какво дружство отишla, ту ни о чёмъ другомъ говорити умела нје, но само о неспособности и о невалилству други жена и людји, све је друге опадала и оговарала, а саму себе свакда је хвалила. Ђданпутъ нађе се она у некомъ великомъ прости жена дружству. По обичају нђномъ почне она и садъ са свима ту бывшима женама подсмејателно титрати се, и своју способность, мудрость и вредноћу у небеса уздизавати. Ни једна одъ ту бывшій жена нје јој умела ништа одговорити, или сбогъ нђни зли уста нје се съњомъ мешати тела. Но једанъ паметанъ човекъ, кој се ту случајно догодио, рекне јој овако: „Ако ты снаш' Синђо! паметніе разговарити се неумешъ, то бы за ово честно дружство болѣ было, да си кодъ куће у твојој просіјачкай чадрљи заостала била, и да овамо ни долазила ниси.“ Речь ова, „просіјачка чадрља,“ била је громъ за људе, съ којомъ се гордость нђна у найвећемъ степену увређена нађе, и на коју се цело дружство громъ смјати почне. Синђа одъ зла сва побледи, и одма кући отчи, и кукавногъ мужа

псовати, и грудити, и јошъ самъ Богъ зна шта
му говорити — и строго зактевати почне,
да онъ стару и малу ту кућицу свали, да
нову, већу, и лепшу прави, и да ће текъ
тимъ начиномъ просјака изъ куће изтурати
и оправстити се моћи, сбогъ кога се кућа
и њена просјачкомъ чадрљомъ называ.

Мужъ је ню лепимъ начиномъ ублажити
желјо, и рекне јој: „Жено! ако мене Богъ
поживи, и нама наши послови јошъ больма
напредовати почну, то ћемо онда лако нову,
већу и лепшу кућу начинити. Претрпимо
се мы јошъ за кое време, и неслушаймо,
шта други люди говоре. Болѣ је у сиромашкѣ
колебици леба имати, него ли у
палаты гладовати. Она одъ тогъ часа уврти
себи ту злу мисао у свой умъ, да ту малу
свою кућицу упали; јр' мисляше она, да ће
се текъ тимъ начиномъ старца што брже
опростити моћи. Међутимъ мислила је она
ту злу намеру свою тако лукаво произвести,
да никаква сумња на ню непадне. А оће ли
мужъ и њинъ сбогъ ватре те у какву несрећу
пасти, о томъ ни бринула се ніе, јр' је и
онако на њега мрзила. И зато почне она
јошъ изъ далека претварати се; ни једне речи
више ніе она мужу свомъ о новој кући про-
говорила, съ нымъ је у найвећој любови и
миру живила, и све је тако радила, и око
кућице свое све је оправљала и спремала,
као што је она мислила, да сматраюћи на те
послове, после да никакво подозрење на њу
пасти неможе. Мужъ видећи, да јој се на-

равъ у єданпуть променула, ніе се томъ до-
вольно начудити могао. Одъ првогъ дана,
како є онъ съ ньомъ у бракъ стушю, све
єднако до садъ, она є нѣму свакидашњомъ
грдњомъ и свађанѣмъ животъ огорчавала, а
садъ, садъ є тако добра была као добаръ
данъ, све, и свашта є радила, што годъ є
само радити могла, и то све нѣму за любовь,
да му се само понрави. Онъ є већь себе за
срећна држао, и свима соසдима о великомъ
задовољству свомъ, и о наглой промѣни
свое жене хвалю се. Такође и сви други
люди наглой овой Синђиной промены ди-
вили су се, и чудили, како є то можно, да
она, — коју є цело село клепетушомъ и
ђаволомъ, што воденице дави, звало, — садъ
тако у єданпуть у анђелскомъ виду покаже
се. Но сва ова доброта нѣна ни у чемъ дру-
гомъ состояла се ніе, но у лукавству и при-
творности, и ова є текъ дотле трајала, докъ
она сгодну прилику увребала ніе, у којој
ће свою ђаволску намеру произвести моћи.
А то се догоди, кадъ є мужъ нѣнъ про-
дае ради вуне одъ куће отишао, и у дру-
гомъ селу преноћио. Синђа є имала једну
єдиту кћерь, девойку одъ седамнайстъ го-
дине, коя є одъ младости свое свагда гла-
воболю трпила, и сбогъ тога сасвимъ глупа
была. И нѣно такође срдце сбогъ злогъ во-
спитанія врло є покварено было; ню є мати
на свако зло употреблявала, и соසдима
штету потайно правити учила є, и зато є и
нију цело село вештицомъ звало.

Кадъ ноћь наступи, Синђа у једномъ
црепу јданъ усияни углјињъ кћери својој
давшай, заповеди јој, да съ тимъ у наслонъ
оде, и у сламу да га бацы. Девойка се
уплаши, и рекне: „За име божје, мати! я
то несмемъ учинити, я самъ чула, да оной
кои што своеволно упали, и самъ спалјињъ
быва. То се лако открыти може.“ — „Глу-
шаро!“ — викне мати на њу, — „ради што
ти заповедамъ, ер' ћу ти садъ вратъ сломити.“
— И на то є немилице ћуши. И опетъ кћи
невалајалу и безбожну матеръ свою молити
почне, да є одъ тогъ посла заштеди, пред-
стављаюћи јој, да ће имъ све покућство
изгорети. Но мати садъ горопадніјимъ гла-
сомъ на њу викне: „Ћути и ради, што
ти кажемъ! Пођи јданпутъ, кажемъ ти,
ер' ћу ти садъ сву главуру здruzгати!“ —
Уплашена девойка, кој є већь уобичаена
была матери својој слепо и у самимъ зло-
чинјима покоравати се, учини и садъ то,
што јој она заповеди. Кадъ она види, да
јој є кћи жеравицу већь у сламу бацыла, и
да се слама подпаливати почела, брже болѣ
пртлягъ свой на полѣ изъ куће износити
почне. У томъ и ватра на вр' покривача по-
лети. Но на срећу люди, кои јошъ поспали
нису, будући да є то јошъ съ вечера было,
чувши по сокаци вику, са сви страна до-
трче, и ватру одма, јошъ докъ ма отела ніе
была, погасе, и тако кући велика штета
неучини се. Сутра данъ старешине селске
све су редомъ изъ куће те испитивали, коимъ

е начиномъ кућа запалѣна, челядь се оправда, а нико ни помисліо ће, да є сама домаћица съ ћеркомъ својомъ собствену кућу упалити тела.

А будући да се безбожне ове жене проклета намера испунила ће, то она опетъ напово прозлисе, и буде она иста Синђа, коя је и пре била. Кадъ мужъ њенъ кући дође, нађе онъ опетъ у својој жени оногъ истогъ ћавола, који је и пре у њој био. Она га јошъ съ врата почне грдити и пре бацавати му, да је онъ ове ватре узрокъ, говорећи; да, догође тай матори нитковъ у њеној кући живио буде, она никакве среће и никаква благослова имати неће. И будући да јој кућа по плану изгорела ће, то написли она, да је јошъ јданпутъ запали, и то такимъ лукавствомъ, да никаква сумња на њю недође, но да сва сумња на мужа јој падне, кога је она томъ приликомъ у зла бацати желила. Притомъ била је она и предосторожна, и њене најболѣ ствари у безопасность склонила је, надајући се одъ њији ползу узети, кадъ јој мужъ у несрећи буде. Пре неколико дана у предѣлу томъ разглацило се, да су злочинци одъ једногъ чобана неколико јаганица укради, и будући да је у истомъ месту, у комъ је Синђа живила, јданъ војникъ на свободу кући дошао био, то она свомъ мужу уврти у главу, да је тай војникъ те јаганье покрао, и да онъ — ко бы знао — шта јошъ мисли и изъ села покрасти; зато рекне она свомъ мужу мало

блажіимъ гласомъ, добро бы было, кадъ бы и мы наше ствари пріятелю нашемъ у сосѣдно село на оставу однели. Простъ овай човекъ поверова невалялой жены своій, све готово покућство свое на јдана дугачка кола натовари, и у сосѣдно, на неколико миля одстоене село свомъ пріятелю на оставу однесе — кое пріятель, дивећи му се суетной плашни, пріими, и обећа, да ће ій чувати.

Кадъ мужъ кући дође, заповеди му опеть жена, да савъ цинъ, и све бакарно и тучно посуђе у јданъ сандукъ потрпа, и у башчи закопа. Мужъ то одма учини; бр' онъ є већ навикао био свакой заповести нѣной покоравати се, ако є мира имати желіо. Кадъ се смркавати почне, рекне му жена, да се овогъ вечера штала почистити мора; зато дакле да онъ гледи, гдје ће за ову ноћ краве и овце склонити. Мужъ да бы само у своій кући миранъ био, къ куму свомъ, чакъ у петнайсту кућу марву свою отера, и замоли га, да є за ову једну ноћ у свою штalu смести, и сви полежу. Кадъ мужъ и сви у кући поспиду, Синђа съ кћеромъ оде у наслонъ. Ова є носила фенѣръ са упалѣномъ свећомъ, а она једно бреме сламе, коју на свећи упали и подъ покривачь тури. Сва кућа у једунпутъ у пламенъ обрати се, и у неколико магновеніја сва изгоре.

Синђа садъ сосѣде у помоћь викаюћи, све и у своій кући избуди, но ту се већ ништа помоћи ніе могло. Не само та кућа, но јопшъ и други деветъ буду жертва

пламена овогъ. Уплашени мужъ одъ стра побегне у полѣ, безъ сумнѣ зато, што є знао, да ће га жена садъ предъ людма съ укори и грдњомъ предусрести, и сутра данъ кадъ се сасвимъ разсване, и кадъ ватра већь сва погашена буде, онъ у село врати се.

То се већь знало, да ће власть опеть на ново испытывать, одъ куда є ватра изи-шила. Сви су на мужа подозрѣвали, да є онъ стару ову свою кућину упаліо. Подозре-ниe ово изъ сви други обстоятельства юшъ већма на нѣга падне; јр' по целомъ селу већь разгласило се, да є онъ на јданъ данъ пре, све свое наиболѣ ствари, у другомъ селу склоніо, да є сву свою марву у туђу шталу отерао, и кадъ му є кућа горела у полѣ да є побегао, и при гашеню ватре нинита помагао ніе. Сва ова обстоятельства у тако га подозреніe доведу, да нѣга власть позове, и у тавницу затвори.

Синђа є већь јданпутъ оно, што є ода-вна желила, дочекала. Кућа јой є већь из-горела, а и мужа є у тавници видила. Синђа є за цело судила, да ће мужъ нѣнъ, ако не одма, то после кадъ га мучити почну, јр' є онъ слабъ и плашљивъ био, признати, да є онъ кућу упаліо, и да ће га судъ за зло-чиніe ово обесити. То бы се съ нымъ може быти и доксдило было, да є Синђа ћутати могла. Но злочинцы никда у совѣсти и у ду-ши својој мира и спокойства имати немогу. — Тако буде и са Синђомъ. Она ніе могла у стрпни дочекати, да види, шта ће се съ

и њнимъ мужемъ сбити. Она изъ пакости и злобе невиногъ свогъ мужа сама обтужи, съ тимъ жељећи кащтиги, коју є она сама заслужила, што брже подчинити га. Она измисли нешто, кое є она безъ сумња мислила да є паметно измислила, но кое није само у пропасть стура. Она у злоби и пакости својој то ће предвидити могла, да није найгоре дете сасвимъ тако неваљало быти неможе, да противъ свога родитеља лажљиво сведочи, кое бы му сведочанство родитељу смрть предварило. — И она у злу и пакости заслепљена, научи наново кћерју своју, шта ће у суду говорити. Она сама собомъ кћерју своју за руку узме, и посиломъ судейской кући одведе је, и замоли се, да є судиј прејве. Она буде предъ судију пуштена, гдје се изрази, да она мисли, да други нико није, но да є њенъ мужъ кућицу њену упалити морао. Она говораше: „Я то сасвимъ доказати немогу, како се то догодило; јр' самъ я онда найслађе спавала, кадъ намъ є кућа горети почела; но я за цело држимъ, да намъ є онъ кућицу упалити морао; јр' онъ є противъ волје моје и противъ мoga совјета пре ватре савъ цинь и бакаръ нашъ у башчи закопао, и онъ є такође често говорио, да жељи, да му се та мала чадрља упали и изгоре. А што се прве ватре тиче, изволите кћерју моју послушати, она ће вамъ о той болј казати моћи.“ Садъ кћи буде преслушана, и она казивати почне: „Истина, да є мой отацъ онда на путъ оти-

шао био, но у по ноћи онъ је кући дошао, на врати куцао је. Моя је мати онда найслађе спавала, но и сама будна била, и я сама наполј изишла, и врата сама му отворила. Како ме је онъ опазио, таки ми је казао: ћерко! и ћу сад ѿву напу стару чадрљу упалити. Я сама се на то врло уплашила, но онъ ми заповеди, да ја кресиво узмем, и за њимъ у наслонъ да однесемъ. Я то одма учинити тела нисама, по онъ ми почне претити, да ће ме тући, и да ће ми вратъ сломити; и я уплашена найпосле изнесемъ кресиво и за њимъ пођемъ. Када смо обое у наслону били, онъ укреше ватру, упали једну сумпорачу, пружи мени и рекне ми, да ја ту у сламу затрпамъ; и я то, бојни се, да ће ми вратъ сломити, учинимъ. Мой отацъ после тога одма оде, но я бразоматерь пробудимъ, коя одма у найвећемъ ужасу съ кревета скочи и на полј истрчи. Сосеђи на то скупе се и ватру погасе.

Синђа је мислила, да ћеду јој лагала ова добро за рукомъ изићи. Но стварь са свимъ другачије испадне, а не онако, као што је она мислила. Будући да је приликомъ овомъ девойка судији казала, да је и она отцу у подпаливанию помагала, то судија и ю у тавницу затвори. Мати је морала съ једнимъ пандуромъ кући отићи, и место, где је цинъ и бакаръ у башчи закопанъ, показати, који се заиста ту нађе, и Синђа остане свободна.

Судија сад је испитао и човека доведе, и каже му, како су га жена и кући обтужила.

Онъ је на свако пытанју истину одговарао, онъ је тако спокојниј и утешенј био, да се изъ тогъ већи напредъ заключити могло, да онъ кућицу своју упалјо није, и да је совјетъ нђгова чиста. Онъ осведочи, да при првој ватрим кодъ куће био није. Човекъ изъ другогъ села, кодъ когъ је онъ те исте ноћи преноћио, закуне се, да је онъ свуноћи кодъ нђга преспавао, и да се никудъ изъ собе макао није. И будући да се са сведочбомъ овогъ страногъ човека осведочи, да су кћерина противъ отца доношења лажљива, то изъ тога и мати у подозрење дође, и ню дакле увате и у тавницу затворе. Међутимъ обадва ова женска лица и при другомъ испыту то исто потврђиваху, што су при првомъ казивали. И судија найпосле принуђенъ буде очи на очи извести ји. Отацъ дакле и кћи буду найпре у судејску собу заедно уведені. Судија садъ опетъ предъ човекомъ очита све, што је кћи нђгова противъ нђга казивала; девойка је још и садъ предъ судијомъ у присуству свога рођеногъ отца све то потврђивала. Уплашени овай човекъ погледи садъ на кћер је свою погледомъ пунимъ отеческе любови, туге и невиности, и рекне јој: „Та ниси ли ты тѣло мое, ниси ли ты крвь моя, нисамъ ли я тебе, другомъ радећи, одранјо, пакъ како можешъ ты садъ мене, твогъ честногъ и невиногъ отца, у найвећу несрећу бацати.“ И садъ, садъ сила детинје любови нјомъ овлада. Садъ нђно срдце буде мекше, потоцима сузе полете

іої изъ'очію, — она одъ плача немогаше ни речи проговорити — и она найпосле предъ судіомъ призна, да є све то, што є досадъ противъ свога отца казивала, лажь, и да є мати на то научила. И она све, као што се съ двократнымъ подпалыванѣмъ куће у са мой ствари дододило, садъ судіи откріе. Зато дакле и мати съ кћеромъ саставлѧна буде, и кћи матери у очи предъ судіомъ сва злочинія нѣна искаже. Съ продрзльви и бесни погледи противословила є она свему, штогодь су юї кћи и мужъ у очи казивали, и съ почетка то нипошто признати тела ніе. Но кадъ она чу, да судія за бичъ спомену, и кадъ види да се на ньой альина дрешити почє, изгуби неваляло свое постоянство, и сва злочинія своя призна.

Честь, слава и хвала буди одъ насъ пра ведиїйшемъ провидѣнію, кое злочинія и у найгусѣй тамы сакрывена на видчикъ из води, невине оправда, и злочинце неказнѣне неоставля.

Невини овай мужъ добіе одма свободу. Кћи за десетъ година на робство осуђена буде, да се научи, да се люди свагда већма Богу, него ли людма повиновати мораю. А безбожна Синђа буде по меры злочинія свога казнѣна.

ДАНЬ ДЕДЕ.

Дань любезногъ Деде приближаваше се, и унуцы, Светозаръ, Милошъ и Милутинъ даду се у бригу. Они се напредъ о томъ сећали нису, и садъ нису знали, каквимъ ће начиномъ торжество дана овогъ почети. Но Светозаръ, найстарији између нынји рекије: „Мы ћемо у ютру како сване у шуму отићи. Ягоде већь починю зretи. Нађемо ли мы само три китице, нын ће, као први овогодишњи земни родъ, нашъ Деда изъ руку свои унука примити, и ньима ће се нашъ сладки Деда обрадовати.

Ово сви одобре. Они се јошъ пре свитка избуде, и у шуму отрче. На нынину велику радость, нађу они зрели ягода малого више, него што су мислили. Три китице буду одма скићене. Но ту је јошъ толико малого ягода било, да су они јошъ једанъ пунъ лонацъ набрати могли; но гдје ћеду садъ лонацъ добити, а они се тако богатомъ роду надали нису? — И овде Светозаръ са своимъ совѣтомъ и дѣломъ помогне. Онъ потражи једно лепо младо дрво, изреже найпре на њему Дедино име, и дань рођења, и после съ изрезанымъ именемъ кору съ дрвета слю-

шти, краеве састави и увеже, и тако једну малу котаричицу начини, којој се друга браћа неисказано обрадую. „О! како ће се нашъ сладки Деда радовати,“ викну они у радости: „онъ ће заиста ову нашу котаричицу за вечити споменъ задржати, и воли-ће је, него све ове сладке ягоде.“

Но ова се деца у томъ преваре. Съ радостнимъ осећањимъ прими Деда ягоде, но на котаричицу съ заминилјенимъ лицемъ у изрезано име свое погледи. Истина, да је онъ свако дете при полюбцу къ свомъ срдцу притискао, но заминилјенъ некако даръ је овай одъ ньи примјо. Онъ је неко време ћутао, и после крозъ плачъ проговори къ ньима: „О децо! како сте вы добро мислили, и како я живо вашу къ мени любовь признајемъ. Вы сте се морали изъ свегъ срдца обрадовати, кадъ сте ову котаричицу съ моимъ именемъ готову видили, и морали сте мислити, да ћу се и я ньой обрадовати. Но децо! може човекъ и изъ любови зло учинити. — Котаричица ова одузела је животъ једномъ младомъ дрвету, и то дрво нје наше было.“ — Деца се уплашиле и плакати почну. „О! сладки Деда, јли то истина,“ рекне Светозаръ єцаюћи: „да ће то прекрасно дрво погинути?“

„Докъ видимо,“ настави старацъ, како је ранјено. — Мы ћемо садъ одма сви къ нјему у шуму. И видимо ли, да му се више помоћи неузможе, то ћемо шумара молити, да плату за нђга прими, и садъ да вамъ

опрости; а видимо ли, да му се помоћи може, то ћемо му рану завити, и гледаћемо да му помогнемо.“ — **И** одма съ нужднимъ за дрво завобмъ, старацъ съ унуци у шуму поће. Деца су съ покунђнима главама полагано за нымъ ишла, но кадъ се къ дрвету приближе, сви плакати почну. Деда међутимъ обиђе јданпутъ двапутъ око дрвета, прегледи га добро, и види, да је на њему, на једнай страни јошъ мало коре заостало было. „Радуйте се децо!“ викне онъ, „дрво се осушити неће, ми му јошъ помоћи можемо.“ — **И** одма онъ ранјне стране дрвета съ приправљенимъ зато фластеромъ замаже, и крпомъ увеже. „До јесени видићемо ми, како ће ми овай завой помоћи,“ настави онъ далј. Но ми ово дрво до тогъ времена јошъ неколико пути поодити и завити морамо; и сваки нашъ къ дрвету овомъ будущи путь васъ нека опомене, да сте за целогъ живота вашегъ погрешке оне, у кое случајно паднете, поправљати дужни. На будущи мой именданъ, ако ми га Богъ доживити дозволи, мы ћемо сви овамо доћи, и овде подъ ладомъ овогъ дрвета, провесћемо тай празникъ.

Тако и буде. Деда имъ јошъ три имендана доживи, и на сва три ова, унука свои, найвећа празника, долазио је онъ съ децомъ у ладъ овогъ дрвета: **И** кадъ Деда умре, и ова деца кадъ люди постану, свагда су они у ладъ овогъ дрвета долазили, но после не на именъ покойногъ имъ Деде данъ, но на данъ његовогъ погреба; и они дрво ово на-

зову, дрветомъ добра и зла, зато што су
на томъ дрвету научили се, одъ сви зли
дѣла чувати се.

ГОСПОДИ УСЛЫШИ МОЛИТВУ МОЮ

Молбу мою Боже благій послушай
Срдца мoga чуй плачевни уздисай,
Я на твою с' милость надамъ
Благій Боже гdi я страдамъ
Ты видишъ.

Непривлачи мене грешногъ человека
На праведни твой судъ Боже довека;
Кадъ признаемъ да самъ я кривъ
Но свак' живый, мора быт' кривъ
Предъ тобомъ.

Злотвори ме мои гоне сведневно,
Бѣдни животъ я проводимъ плачевно,
Живогъ мене саранише
У тавницы заковаше
Ужасной.

Срдце ми се у утроби смущава,
Душа моя у трепету унива
Животъ бѣдни я у страху,
У трепету и у мраку
Проводимъ.

Но кадъ себи я представимъ срећне дне,
 И у сласти минувше ми године,
 Злочинія могъ се стыдимъ,
 Силу твою и власть видимъ
 Господи.

Руке мое къ теби движемъ Боже мой,
 Твою райску росу изли на духъ мой ;
 Скоро Боже послушай ме,
 Душа моя оставля ме
 У скорби.

Не отвраћай лица твога одъ мене,
 Тѣло мое къ гробу тежи и вене ;
 Послушай ме Боже сладкій,
 Упути ми коракъ свакій
 Къ истини.

Отъ злотора избавит' ме сподоби,
 Припадамъ ти, и молимъ те Господи ;
 Научи ме , савъ животъ мой,
 Да по волни светої твоїой
 Проводимъ.

Развесели съ правдомъ твоюмъ ты духъ мой,
 Я самъ радъ твой, Боже дай ми покой твой,
 Врагу уста момъ загради,
 Казни иѣга ты по правды
 Господи.

ЕСТЕСТВЕНА НАУКА.

ФІЗІКА.

Станъ света; Стіхія естествена три царства.

I. О СТАНЮ СВЕТА.

1. Небо и земля, и све то што мы на небу и земльи видимо, како мы зовемо?

Светъ.

2. А шта є то естество?
У общемъ смыслу и то є светъ.

3. У целомъ овомъ свету, земля наша, на коїй мы живимо, кое место занима?

Средиъ, и у соразмѣрію мlogy други небесни тѣлеса, врло мало место. Земля наша и путь нїнъ текъ є мала частица пространога овогъ света.

4. Заръ осимъ земль наше іошъ и други тѣлеса*) у небу има?

*) У науки овой речь ову тѣло нетреба разумети човечє тѣло (месо, кровь, кости); но во обще све ствари, кое се нашемъ тѣлесномъ чувству представляю.

Одъ землѣ наше врло млого маны и врло млого вѣни небесни тѣлеса у небу има, кое мы звездама, или небеснамиа тѣлесама называемо.

5. Кадъ мы небесна ова тѣлеса найболѣ видити можемо?

Мы ныи найболѣ ноћу у помрчины видимо, гди се у непостижимомъ поредку и славы светле. Ныи и даню у небу има, но мы ій сбогъ сунчане сияности видити не можемо.

6. Одъ кудъ мы знамо, да небесни тѣлеса млого вѣни има, него што је наша земля?

Да већа нису, мы ій небы видити могли, јер' су она млого и млого тисућа миља одъ насъ удаљна.

7. Но зашто се она тако мала, као мале гореће свеће виде?

Управо зато, што су врло далеко одъ насъ удаљна. Да узмемо за примѣръ јданъ крстъ на торону, кои мы са землѣ гледимо, чини намъ се да је само одъ једногъ аршина или педља велики, но кадъ бы га скинути и измерити могли, нашли бы да је вѣни одъ једногъ хвата.

8. Како се та небесна тѣлеса зову?

Она се зову Сунце, Месецъ, Венера, Юпитеръ, Сатурнъ, комете или репате звезде (какву смо 1835 године у љесень видили), и т. д. И млечни путь ништа друго нје, него

слабо къ нама достизаюћа светлость неизброчно млоги звезда.

9. А како оно разумети треба, што у календару читамо: Садъ ступа сунце у знакъ козорога, овна, рака, и. т. д. или кадъ чуемо, да о звездама овако говоре: Ово су влашчићи, оно кола, а оно є крстъ и. т. д.

Ово овако разумети морамо, да малого звезда увише гомила скупљни, очима нашима таке представляю щаре или знаке, као што јй мы называемо. Кадъ дакле звездочтецы виде, да є сунце и. п. кодъ знака овна или рака, онда кажу: Садъ ступа у знакъ овна или рака, и. т. д.

10. Како ова небесна тѣлеса у воздуху стое?

Тѣлеса небесна нити су за што обешена, нити на што наслонѣна, но свободно пливаю и окрећу се по свободномъ воздуху — нама непостижимимъ начиномъ.

11. Насъ люде, кои на овой земљи живимо, кое се звезде найвише тичу?

У неизмеримомъ света простору насъ се найвише величествено сунце тиче, и оне одъ сунца малого манѣ звезде, кое къ иѣму принадлеже и око иѣга окрећу се.

12. Кое су те звезде, кое се око сунца окрећу?

Найближа є сунцу Меркуръ, мало далѣ є одъ сунца Венера (зорњача), Земља є наша јошъ далѣ и одъ Венере, а после ове три

звезде, следујуће: Марсъ, Веста, Юно, Паласъ, Цересь, Јупитеръ и Уранъ једна за другомъ све даљ и даљ одъ сунца одстоје, и све ове јошъ по једну или више сопутница, ману звезду имају, кое опетъ около ньи, исто тако као месецъ око наше земље, обилазе. Све ове во обще звезде зову се Планете.

13. Шта већ је о сунцу и нђму припадајућима звездама извѣстно знамо?

То, да је сунце у неизмеримомъ неба простору једна у среди стоећа неподвижна и око свое осе окрећајућа се јавезда, и да све друге звезде око ње, къ западу по извѣстномъ путу путуюћи, обилазе — у највећој тишини и безъ сваке уке, и да се свака за себе око свое осовине окреће.

14. Шта је то осовина звезде?

У уму нашемъ представљена једна пруга или линија, коя бы крозъ звезду одъ севера къ југу провучена била.

15. Светъ колико има свои главни страна?

Четири: востокъ, западъ, югъ и северъ.

16. На којој су страни света ове најзначајніје четири стране?

На оной страни, где се сунце у пролеће и у јесен рађа, је востокъ, а где у исто време се сада, је западъ. Ако у исто време съ разширенимъ рукама човекъ тако стане, да му је десна рука пружена къ востоку а лева къ западу, онда за леђи има югъ, а предъ собомъ северъ.

17. Окреће ли се и наша земља исто тако око сунца, као и друге планете?

Безъ сваке сумнѣ, и то съ великомъ скоросчу; но мы то непримѣчавамо и неосѣхамо, ёр' се съ ньомъ и савъ воздухъ окреће, и све у воздуху ствари, гдј се и мы сподразумевамо.

18. Како се јошъ земља наша окреће?

Земља наша јошъ и око собствене свое осовине окреће се.

19. А каква звезда око наше земље облеће?

Месецъ, онъ намъ є наиближа звезда, но и онъ є на 51. тисућу миља одъ насъ удаљињ.

20. Како ћешъ ми сийность сунца одъ сийности други планета разликовати?

Сунце само у себи има неизчерпаему топлоту и сийность, а све друге планете тавне су и ладне, и сунце јй осветљава свагда съ оне стране, съ кое су нѣму окренуте.

21. У простору воздушномъ широки онай округли путъ, по комъ се све планете около сунца окрећу, слѣдователно и наша земља, како га звездочтецы называю?

Называю га путемъ сунца, ёр' нама, са земљомъ заедно окретаюћимъ се созданимъ тварма, чини се, као да бы се сунце око земље окретало.

22. Шта знаменуе то, кадъ у календару читамо, ове године царствує ова или она планета?

То ништа друго незначи, но да је у той години у сунчаномъ путу ова или она планета најближе къ земљи нашој приближена. Но ова на земљу нашу никакво морално втечење нема, нити јој какву силу приписивати треба, то је суевѣре, нити она надъ земљомъ нашомъ влада; јер' надъ земљомъ нашомъ нико други осимъ Бога владати неможе.

23. Кадъ је сунце у среди стоећа неподвижна звезда, зашто се о нѣму говори, да се рађа и да седа?

Ово се овако само изъ обичая говори; и нама, съ коима се земља свагда окреће, тако се и чини, да се сунце рађа и да заилази. Сунце се са свогъ места никудъ непомиче, но земља наша у свомъ непрекидномъ путованю одъ нѣга удалива се, и къ нѣму се приближава.

24. Но у светомъ писму на више места написано је, да се сунце рађа и да заилази, дакле сунце вальда нје неподвижна звезда?

Свето писмо о сунцу тако говори као што се оно очима нашима представља, и тако, да мы то разумѣти можемо, а не онако као што је оно у самой ствари. Но физическе и светске науке мы и нетреба у светомъ писму да тражимо, но само оне, кое насе светој вери и добронравију научавају.

25. За колико времена земља наша око сунца једанпутъ обиће?

Дугачкомъ ономъ путу, у комъ земља наша око сунца једанпутъ обиће, нуждно је 365. цели дана и шесть сати. И овай путъ, у комъ земљи наша око сунца једанпутъ обиће, нама жителјимъ земљи једну целу годину причинjava.

26. Одъ кудъ быва пролеће, лето, есень и зима?

Четири ова годишња времена бывају такође отудъ, што земља наша око сунца обилази и путује, у комъ путу на известни мести сунце зраке свое косо, слѣдователно безснажно на нашу земљу управља и ладно време т. ј. есень и зиму причинjava намъ. На други пакъ мести, где на земљу нашу у ићномъ путу сунце управо свое зраке управља, ту добивамо топлја времена т. ј. пролеће и лето. И ово је премудра и непостижима божја уредба, што после топлогъ лета недолази намъ у једанпутъ студена и ладна зима, недолази намъ опетъ у једанпутъ топло и жарко лето; но сва ова четири времена полагано како у есень тако и у пролеће съ умеренимъ воздухомъ полагано променјо се.

27. А зашто су негда дани и ноћи дужи а негда краћи?

И то зато быва, што земља око сунца путује. Кадъ и. п. земља у томъ простору око сунца путује, у комъ оно зраке свое управо на њу баца, онда су дани дужи, а

ноћи краће. А кадъ противно земљи у свомъ путу на такомъ месту нађе се, гди сунчани зраци на њу косо ударају, онда съ иће сунчани зраци бразду спадају, и дани краћи, а ноћи дуже бывају.

28. Сматрајући на краткость дана и на дужину ноћи, ёсмо ли мы, кои у овомъ предѣлу земљи живимо, одъ они людій, кои у другомъ предѣлу живе, срећніи?

Безъ сваке сумње да ёсмо срећніи, јер' кодъ настъ кадъ је найкраћи данъ, то опетъ за 8. сати трае; но има предѣла, гди је данъ само за једанъ или два сата дугачакъ. А има и таки предѣла, гди ноћь за неколико месецы трае, и гди се за цело то време благословено сунце людма никда неуказује, као и. п. у предѣлнима обратнима.

29. За колико се времена земља наша једи путъ около свое осовине окрене?

За 24. сата; за кое време нама једанъ данъ и једна ноћь протече.

50. За колико времена месецъ свой путъ около наше земљи сврши?

Одъ прилике за 28. дана, у комъ времену ићгова сјајност четворогубой промени подлежи, т. є. понови се, расти, напуни се, и сјајност свою сасвимъ изгуби.

51. Шта је то помраченіе сунца?

Подъ тимъ звезда ови оно станѣ разумети треба, у комъ се оне кадкадъ у известно време помраче, и сбогъ какве предъ

ними стоеће звезде, кој у то време туда прође, за неко време светлость свою изгубе. Но све ово јестественимъ начиномъ сбива се, и зато кадъ какво помраченіе видимо, то нетреба да се боимо, и да мислимо, да ће нась зато какво зло скоро постићи, бр' бы съ тымъ суевѣріемъ врложрешили.

32. Но како мы то све знати можемо, кадъ јошъ нико ни на какву звезду попео се ніе, нити є коју съланцемъ измеріо, то све можда є какво лепо измишленіе?

Учени звездочтецы и землемѣри съ высокима наукама своима све су то испытали и постигли тако, да намъ се о томъ ни найманѣ више сумњати нетреба. Они и садъ непрестано у своимъ высокимъ наукама труде се, и небесна тѣлеса испытую, и могу напредъ доказати, каква се промена по међу небесната тѣлесима сбити може, кое промене по доказываню ныніомъ заиста и сбиваю се. Праотцы наши у овимъ высокимъ наукама нису тако совершено искусство имали.

33. А како бы мы могли дознати, кадъ ће быти суица, кадъ ли месеца помраченіе?

И ово звездочтецы проесапе, и свакомъ човеку у календару напредъ на знани ћаду.

34. И Ѣкъ когъ се узрока толико многи сјйни звезда у небу налазе?

То мы знати неможемо; но колико умомъ нашимъ постизавамо, оне, како нама на

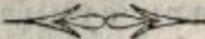
овой земли нашей, тако и свима умніма на другими планетами созданіяма, свемогућство, величество, власть, силу и славу божію открываю. А да и на другимъ планетама живи созданія има, о томъ намъ сумніти нетреба; ер' су се већь на месецу движима созданія примѣтила.

55. Знали се колико има звезда?

То се знати неможе, ер' толико има у небу звезда, колико зрна у мору песка. Звездочтецы съ голима очима десетъ тисућа неподвижни звезда познаю, а съ уоружанимъ окомъ 50 тисућа.

56. Может ли се знати, колико има година, одъ како є овай светъ у овако красномъ поредку створенъ?

Колико намъ є познато, већь є седамъ тисућа година прошло. Но ово се сасвимъ точно израчунати неможе, какогодь и то, кадъ ће быти край света. Тайна є ова самомъ Богу позната.

П. О СТІХІЯМ.

А) О ВОЗДУХУ.

57. Шта є то, што мы — житељи землѣ ове — около нась найвише примѣчавамо?

Воздухъ, светлость, вода, ватра и земля. Сва ова или у већој или у маньој меры у свима на земљи предметима налазе се и стихія називаю се.

58. Колико дакле има стіхія?

Древни су само четири бројали: воздухъ, воду, ватру и землю. Но данашњи естествоиспитатели и више ствари у брой стіхія стављаю, и управо јошъ и светлость.

59. Каква є то красна матерія, безъ кое мы ни једно магновеніе живити неможемо, и коя нась свуда облеке?

То є воздухъ.

40. Има ли такогъ места на свету, на комъ воздуха было небы?

Нема, ер' и у земљи и у води воздуха има.

41. Гли воздухъ полезанъ за нась?

Неисказано онъ је како за люде, тако и за сву на овог земљи живећу животинју полезанъ, и безъ воздуха неби ни дрва ни траве растити могле, и све што годь на овог земљи видимо, све бы изгинало, нити бы се гласъ звона, нити одивъ човека чути могао.

42. Како мы знамо, да воздуха свуда около насъ има?

Кадъ съ рукомъ или каквомъ лепезомъ разлађујемо се, онда свагда осећамо, да намъ образе неко нејжно тѣло додиркује, и то је воздухъ. А кадъ воздухъ у веће движеніе дође, т. е. кадъ ветаръ дува, онда сасвимъ воздухъ осећамо.

43. Шта је даље ветаръ?

Воздуха јаче движеніе.

44. Изъ когъ узрока ветаръ у овако јаче движеніе долази?

Тай узрокъ и самимъ естествоиспитателјимъ у свакомъ случају нје непознать. Богъ, владѣтель целогъ естества, подижега и укочава нѣму само познатимъ начиномъ. Зато ветаръ нити исовати нити је проглинити свободно.

45. Свагда и свагди долази ли ветаръ у једной меры у движеніе?

Недолази, но и онъ постепено расти. Кадъ се воздухъ н. п. полагано движе, то движеніе воздуха мы ветрићемъ называемо. Кадъ се већма движе, то је онда ветаръ. А кадъ пакъ у тако движеніе дође, да дрва изъ корена извалює, тороне съ цркви сва-

люе, куће открива, и обара, то тако силено
движеніе ветра мы олујомъ называемо. У
другимъ удалѣнимъ државама и таки опасни
ветрови дуваю, да люде и марву подаве, ако
се благовремено изпредъ нѣга люди съ
марвомъ неуклоне.

46. Како се ветрови разделюю?

По странама съ кои дуваю, н. п. кадъ
са сѣверне стране дува, зове се сѣверни
ветаръ или горнякъ, съ южне южни или
долнякъ, восточни и западни.

47. Шта имамо о віору примѣти?

И онъ ништа друго ніе, но воздуха у
округъ движеніе, или сливанѣ више про-
тивни ветрова. Да олујо виле или татоши
подижу, то є текъ суевѣрно смея достойно
измишленіе.

**48. Какву ползу одъ ветрова
имамо?**

Они воздухъ одъ нездравогъ испаренія
чисте, воде, баре и мора кадкадъ до дна
протресу, и съ тимъ одъ трулежа предо-
храняваю; далѣ облаке растерую; — у про-
леће земљу суше; — ветреняче окрећу,
лађе тераю и прорастѣніјама семена разносе.

**49. Е ли воздухъ на лицу зем-
номъ, кудгода мы идемо и ићи мо-
жемо, свуда јднакъ или є различанъ?**

Ніе свуда јднакъ. На млоги места има
и нездрава воздуха, као н. п. у сумпоритимъ
рудокопњама; у блатнима и ћубревитима
предѣлима; у јамама кое су дуго запушнене

стаяле; гди віно ври; и у гробницама — кріптама. — Найчистіи и найздравіи воздухъ налази се на планинама, и на свободнімъ полянама. Но опеть на врло высокимъ планинама воздухъ здравъ ніе; ер' е тако танакъ и редакъ, да човекъ у нѣму живити неможе.

50. А кадъ бы кадгодъ одъ когъ човека чули, да в онъ у звезде одлетіо, шта бы судили о нѣму?

То є истина, да су люди већь лађу пронашли, на коіой по воздуху летити могу, но опеть зато до звезда отићи немогу; ер' што бы се они више горе пеняли, съ тимъ бы воздухъ таньи већма и већма давећи имали, — и колико бы се далъ одъ земље удалявали, толико бы све у већу помрчину улазили.

51. Какавъ є оно плаветанъ сводъ надъ главама нашима?

То ништа друго ніе него высоко одстоенїи воздушни край; — ер' зато тако красанъ плаветанъ видъ издае, што се тамо помрчина већь починѣ: — као што около високи планина загасито плаветни воздухъ видимо.

52. У коликой высини човекъ у воздуху живити може?

Найвише на єдину милю; но землю окружаваюћи таньи воздухъ простире се и десетъ миля; и по доказываню неки учени юшъ на тридесетъ и на сто миля простире се.

53. Кадъ се воздухъ сгусне?

Кадъ се съ воденимъ испареніяма напуни. Овако сгуснути воздухъ мы магломъ

называемо, коя или се на землю спусти, или се у воздухъ дигне и облакомъ постане, и тако е нестане.

54. Шта је дакле облакъ?

По воздуху пловећа скупљна магла и млога земна испарења.

55. Зашто намъ се облаци тако разновидни показую?

То сунчани у ныи упираюћи зраци причинявају.

56. У коликой высини по воздуху облаци пливаю?

У колико су гусчи съ водомъ и упальивајућимъ материјама, у толико су тежи, и у толико ближе надъ земљомъ плывају; противно пакъ у колико мање воде у ныма има, у толико су лакши, и у толико се више дижу, кадкадъ и на три милѣ высоко надъ земљомъ лете.

57. Што је то роса?

Роса је танко испарење земље, коя се у топле дане у воздухъ диже, гдје се у разблажене ноћи сгусне, и обраћена у најситније водене капљице невидимо опетъ на земљу спушта.

58. А каквѣ је то медљана роса?

То ништа друго нје, но неки ситни бубица на лишћу заоставше ѡубре.

59. Шта зовемо мы ињемъ?

Смрзнуту росу.

60. Кадкадъ чуемо одъ старијихъ, гдји говоре; данасъ је рђа пала, шта је то?

И то в роса, но шкодљива, коя се текъ онда по увенутомъ лишју познае, кадъ є већь нестане. Одъ оваке шкодљиве росе све оне зелени добро оправи треба намъ, кое у куйну за куванъ донели будемо.

61. Шта мы кишомъ зовемо?

Изъ воздуха падаюће водене капљице.

62. Има ли киша одъ више рода?

Киша има различити, као н. п. ситна киша, плава киша, плосакъ и проваленіе облака. Има јошъ и ледени киша, крвави, сумпорити, и црни и. т. д.

63. Кадъ виђамо мы ледену кишу?

Кадъ сmrзнуте веће или мање кишине каплице на земљу падају. И тако дакле велико є и лудо суевјrie то веровати; да кадъ каквогъ мртваца крозъ атаръ пронесу, да зато тай атаръ ледена киша, т. є. туча или крупа потуче.

64. А каква є то крвава киша?

То нје крвъ, но то є обоядисана киша. Има т. є. неки родъ мали лептирића, кои толико првено ћубре изъ себе избацује, да се одъ тогъ и киша обоядише, као што се око Балатона 1800. и надъ Санадскій виногради 1814. г. догодило. Ако дакле јошъ кои путъ првена киша падати буде, а безъ сумња ће; то нетреба намъ зато нити кужне болести нити ратъ прорицати.

65. А каква є то киша што ситне жабице съ нњомъ падају?

Овака киша после дуге и велике суше
догађа се, кадъ малоге мале жедне и воде
жельне жабице изъ земљи изилазе, да жећ
свою загасе, и да се по природы мало про-
купају. Жабице дакле непадају съ кишомъ
изъ облака, но у исто магновеніе, кадъ
киша падати почне, изъ земљи измиле, и съ
кишомъ се помешају.

66. А шта то значи, кадъ се о
лепой киши каже, садъ злато пада?

На питанѣ ово ты ћешъ любезна мла-
дежи сама одговорити.

67. А каква је то сумпорита
киша?

Ова киша примѣчава се само око чамови
шума, и то найвише у Маю, кадъ се съ
цвета црвене чамовине прашакъ съ кишомъ
измеша.

68. А каква је то црна киша?

Кадъ око угљвара съ предварителнимъ
ветромъ кише быва, онда се прашина одъ
углѣвља съ кишомъ измеша, и киша као
мастило црна пада.

69. У кое време године у др-
жавы нашей киша найвише пада?

У лето, ёсень и пролеће, а зымы врло
редко.

70. А зашто киша непада
зымы?

Онда водене смрзнуте частице као
какве лепе звездице изъ облака падају, и
то је снегъ. А кадъ ветаръ водене ове зве-
зице у гомиле натера, то су онда сметови.

71. Какву ползу и какву штету одъ снега имамо?

Одъ снега онаку исту ползу имамо као и одъ кише. Онъ у зымнѣ време покрыва усеве и траве, и као какавъ покрываочь одъ зыме ій чува. Сваки є снежни облачакъ сокровище божиегъ благослова. Но онъ намъ и штете мlogue особито око планина учинити може. Єдна мала грудвица снега, ако се съ вр' планине котрляти почне, то она тако се нагомила, да юй сеничимъ противстати неможе, и често люде и марву затрпава, куће опустошава, и више пути и цела села разорити може.

72. А шта є дуга?

То є, кадъ сунца зрацы у падаюћу противъ ныи кишу косо ударе, онда се сунца зрацы съ краснимъ бояма изъ исте кише натрагъ одбјяло, и дугу праве. Дуга се у ютру и предъ ноћи само видити може, а у подне никадъ; јер' намъ онда сунчани зрацы управо надъ главама стое.

73. А треба ли намъ се онда бояти, кадъ дугу видимо?

Заиста нетреба, но јошъ съ ньомъ онда очи наше увеселявати можемо. Оно су врло сувѣрни и прости люди, кои се дуге боје, и кои то говоре, да она воду и люде у воздухъ одвлачи.

74. А какво є оно око месеца коло?

И оно є родъ дуге, коју одъ испаренія месечна повраћена сlijностъ причинjava. Исто

тако коло они људи, кои су слаби или болесни очју, и око гореће свеће виде.

75. Лети у топле дане какве се матерје у воздуху скупљају?

Млого запальивајуће се матерје; коју учени електріческомъ матерјомъ называју.

76. Таке запальивајуће се матерје, гдје се највише скрывају?

У облацима, кои велику олују доносе.

77. Како се зове она упалјна и у пламенъ обраћена матерја?

Мунја, којој обично велика громљавина и пуцанј слједује. — (Има ли зымы мунји, и зашто нема?)

78. Кадъ овака мунја врло брзо изъ облака севне, шта се онда дододити може?

Онда она съ врло великимъ пуцанјемъ на земљу спада. И то је тако названи громъ, кој као што се већ зна не је каменъ ни стакло, но најјача сила ватре, коју съ водомъ као и другу ватру гасити треба, а не съ млекомъ, као што прости људи говоре.

79. А шта ћешъ онда рећи, кадъ одъ кога чуешъ, да је нашао громовну стрелицу, кадъ ти таку показао, и казао буде, да је њу у кући противъ грома добро држати?

Ја ћу све то за суевје држати, и то веровати нећу, кадъ знамъ шта је громъ.

80. Какву ползу и какву штету одъ севани мунји и громљавине имамо?

**Истина је, да намъ мунђ и громови кад-
кадъ штету чине, но ползу намъ малого већу
причинявао.**

**81. Какву намъ дакле штету
овако спадша муња причинява?**

Ако она кућу, или какво дрво сгоди,
то издроби или упали, и ако животно или
човека удари, то онъ или оглуви, или оне-
ми, или нагло умре. Но ово се врло редко
и на редки мести сбива.

**82. А какву намъ ползу мунђ и
громови причиняваю?**

Небесна ова појавленија разблажавају лети
угрејни воздухъ, и чисте га одъ нечисти и
кужни испарења; киша пакъ која свагда у
то времеично пада, земљу плодоноснијомъ
твори, него ли заливанђ ма съ каквомъ дру-
гомъ водомъ. И то нје паметна мисао, да
се свакіј путъ у време громљавине Богъ на
люде срди.

**83. Обтерећени и ружни обла-
ци и громљавина, могу ли се съ пу-
цанђемъ топова и звонићемъ расте-
рати?**

Немогу. Но звоненђ може јошъ и опа-
сно быти, и више примѣра имамо, да је
громъ у то време у торонъ ударјо, и звонара
убио. Овако звоненђ наибољ ћи было из-
оставити, као што је у Аустријскимъ држа-
вама, по царской заповести већи и забранјено.

**84. Говори се, да се у садашњи
време и облакъ съ тучомъ растерати
може?**

Покушенія су учинѣна, но врло съ маломъ ползомъ. Но има тако названи: Предохранителни противъ леда Інштіута, у кои, ко усеве свое запыше, и нешто мало новаца напредъ у тай Інштіутъ плати, и туча случайно ныве му потуче; томъ сву штету тай Інштіутъ у новцу наплати.

85. А одъ грома можемо ли се сачувати?

Одъ тогъ можемо. Зато су магнетне руде на высокимъ зданіяма и црквама дигнуте. На којој годь кући и цркви оваки магнетни руда има, ту громъ ударити, и упалити неможе, но по той гвозденой руды у землю спустисе. И у ону кућу, около кое млого высоки дрва има, громъ ударити неће, но пре ће у кое дрво; ер' высока дрва силу громовну къ себи привлаче. И зато в текъ само полезно и добро око куће дрва садити.

86. На кои начинъ јошъ можемо се мы одъ грома склонити?

Кадъ паметно на себе пазимо, по оной србской пословици: чувай се и Богъ те чува. А правила, по коима паметно на себе пазити можемо, есу следуюћа:

а) Найпре и найпре треба да знамо, колико су одъ насъ громоносни облаци удалъни. Ако после севаня одма пукне, знакъ є да су обтерећени облаци врло близу. Ако у истомъ магновенію одма пукне кадъ севне, знакъ є да су намъ обтерећени облаци надъ главомъ, и тада є заиста вредно бояти се. Ако у исто време, кадъ муніја

севне, прстъ твой на биоћу жилу (пульс) метешъ, и изброишъ, колико ће ти пути до громљавине и пущања жила ударити, то дознати можешъ, колико су далеко громоносни облаци одъ тебе удалѣни. Ако, знати треба, у времену томъ двадесетъ удараца изброишъ, извѣстанъ си, да је громоносни облакъ на једну милю одъ тебе удалѣнъ. Ако десетъ изброишъ, полакъ; ако петъ, једну четвртвь, а ако три или два — облакъ је већ око тебе и опасанъ је. Но зато опеть потреба се бояти.

б) Ако бы при непогоды овакой у пољу или у путу био, то ни подъ какво дрво скланяти немой се; јр' громъ у дрва, то ронъ, и у друге узвишене ствари лети. Ни подъ пластъ, камару, навинякъ или подъ крстине у тако време незавлачи се. Но одъ ови на 9—10. корачи удали се. Ако бы апсовъ, мотику, српъ, косу, или друго што ма одъ каквогъ метала кодъ тебе имао, све то подалеко одъ тебе остави. И пази, да у овакој прилици млоги у једну гомилу не скупите се, но сваки за себе некъ се на страну склони, и ако ко шта има радити, самъ некъ ради. Међу тимъ чувай се да се неозноишъ; јр' зной и свако нагло движение сильно громъ къ себи привлачи. То исто рѣке, баре, и блатна места творе, одъ кои на сваки начинъ треба ти се удаљавати.

в) Ако си кодъ куће, нестой нузъ зыдъ, подъ дымникомъ, кодъ огњишта, кодъ прозора, кодъ пећке, кодъ ступица, нити предъ

врати. У време оваке непогоде, собня врата, или једно прозора крыло зато є совѣстно отворено држати, да — ако бы случайно громъ у кућу ти сгодіо — одъ дыма неугушишь се.....

г) У кући твојој недозволявай, да се у овако време ватра у куини ложи, и дымникъ да ти се дыми; ёр' и дымъ врло себи громъ привлачи.

Найпосле, ако бы се око тебе тако жалостањ случай дододіо, да громъ кога убие, то такогъ осуђивати немой; ёр' є и то блајена смрть, као и ма каква друга.

87. Може ли се напреъ знати, кадъ ће быти кише, ветра, громљавине, и. т. д.?

На неколико дана може, но на неколико недеља, месеци и година ни на кој начинъ неможе.

88. Но я видимъ, да у календару при свакомъ месецу за сваку четвртъ предсказую, какво ће време за целу годину напредъ быти; шта ћешъ ми о томъ казати?

То су само нагађања, кој се на искуству прошавши година оснивају, и кој докъ се јданпутъ случе, десетъ пути преваре. Паметањ човекъ, што се промене времена тиче, у календаръ никда загледао неби; ёр' зна, да се за то други естествени и извѣстни знаци налазе.

89. Како се може на неколико дана напредъ дознати, да ће се време променути?

То се наиболѣ по барометру познати може. Но осимъ барометра има много временопредсказателя, између кои неке ћемо овде ставити:

- а) Дугу и лепу ёсень предсказую: после Дмитрова дна грмљавина, и цветъ на воћкама.
- б) Када ласте надъ водомъ пливаю,
И кадъ съ крыли по воды лупаю:
Онда сваки треба да веруе,
Да се кишно време приближуе.
- в) Кадъ се гуске и патке купаю,
Лабудови кадъ с' често гниораю;
И живиниа када ноге пере,
Киснућемо, у томъ имай вере.
- г) Ако жабе ютромъ рано крекеју,
Тад' свободно можешъ рећи, киснућу.
- д) Кадъ се зымы мало студень одпусти,
Кадъ су црни свудъ облаци сгусиути;
Нег' друг' мисли и говори как' оће,
Неће снега, цо тад' кише быти ће.
- е) Када утроба у псета ти броће,
Кадъ ти псето твару пасе и штекће;
Врло с' редко догоди,
Да нась дождъ непооди.
- ж) Ако деца ноћу нису спокойна,
Изъ дымника дымъ кадъ иде управо,
У сланику кадъ је теби со влажна,!
И кадъ краве стану рикат' свудъ здраво.

Свагда с' (я самъ одъ могъ отца то чуо),
Киши надай, и нисамъ с' преварю.

- з) При сумрачку кадъ е небо црвено,
Тад' се ветру можешъ надат' извѣстно.
и) Какви намъ се трећи и четврти
Дани новогъ укажу месеца;
Цели месецъ тако време прати.

**90. А еси ли кадкодъ слушао,
гди о змаю говоре?**

Слушао самъ, и было є времена кадъ
самъ га се и бояо, кадъ су мы то кази-
вали, да змаєви не само по воздуху лете,
но да и люде мотаю, и да ти люди, на кое
змай наиђе, свагда болую; но одъ како самъ
научio, да змай ништа друго нie, но летећи
по воздуху упалѣни ватрени шаръ, небоимъ
га се ни мало, знаюћи да є явленie то єсте-
ства породъ.

**91. Но кадъ чуешъ, да у земљи
закопани новаца има, и да надъ ньи-
ма ватру виђаю, шта онда о томъ
судишъ?**

И то ништа друго нie но запалѣни воз-
духъ. Или є то може быти югодъ текъ само
у воображенiu видio, или сва ова стварь
можда се само у измишлѣнной лажи состои.

**92. Шта є то, кадъ видимъ, да
звезда преко неба претрчи, и кадъ
кажу утече робъ?**

То є горе у воздуху упалѣна воздушна
матерія, кој кадъ се упали къ земљи пада,

и оку се нашемъ тако представля, као да є
коя између звезда пала. — Но да кадкадъ
(и то врло редко) каменъ изъ воздуха пада,
то є осведочено, и то ніє измишленіе.

**93. Появленія ова воздушна
предсказую ли намъ какво зло?**

Сва ова появленія воздушна нити рать,
нити кугу предсказую; но сва су ова иевини
и прости производи естества.

**94. Но при свемъ томъ, ако бы
ты ма какво появление на небу видіо,
кое теби познато небы было, шта
бы онда о томъ мисліо?**

Небы се бояю, нити бы се плашио,
нити бы какво зло изъ тогъ себи прорицашо;
но мисліо бы и веровао бы, да подъ бо-
жімъ управлениемъ неможе оно ни людма
ни животини на шкоду быти.

**95. А има ли месецъ, и друге
планете на землю нашу какво вте-
ченіе?**

Има нешто месецъ, као што се то при
приливу и одливу морскомъ и при некимъ
болестима осведочава; но ово сасвимъ юшъ
извѣстно ніє, и зато намъ о томъ и мислити
нетреба.

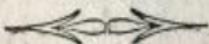
**96. Сва ова появленія небесна
сбиваю ли се заиста тако, као што
смо мы досадъ учили?**

Сва се ова заиста тако, као што смо ій
учили, сбиваю. Мудри естествоиспытательи
после дугогъ испытыванія и истраживанія
постигли су тайну ову. Они су у естестве-

ной овой науки у тако совершенство дошли, да и сами млога одъ више назначени небесни появленія направити могу. Знаду они направити кишу, громливину, севанъ муна, громъ, и пр. Дугу и. п. може ма начинити, ако едно оправо чисто округло стакло съ чистомъ водомъ напуни, капке по затвора, и у собы помрчину начини, какъ еданъ съ оне стране, одъ кудъ сунце упире, пробуши, и стакло съ водомъ у собы предъ томъ ямицомъ држи. И тако се у собы мала прекрасна дуга видити може.

Б) О С В Е Т Л О С Т И.

Продуженіе фізікѣ слѣдує.

**ПРИПЬВИ НА СВАКІЙ ДАНЬ МЕСЕЦА
ФЕУРУАРІА.**

1.

Сиротыню твою трп' и сноси,
Буди честанъ, и съ тимъ се поноси.

2.

Ако оно што желымъ немогу
Урадити, я радимъ што могу.

3.

Ако страдашъ ты у правды,
Скорбыти се немой зато;
Ер' злато ё свагда злато,
Сакрывено было ма гди.

4.

Осветиг' се комъ ингда нетруди,
Пращай свакомъ, свакомъ добаръ буди.

5.

Благороданъ човекъ здраво блиста,
Добаръ, злата сляній ё чиста.

6.

Чиста совѣсть и спокойна душа,
Миръ мой мени нигда иенаруша.

7.

У твомъ дому лебацъ што се пече,
Сладакъ ти є, ако съ зноемъ стече.

8.

Люб'мо с' овде на земльн, и знаймо,
Да є Богу то дѣло угодно.

9.

На дубоки т' изъ срдца гласъ пази,
По той путуй, што т' тай каже стази.

10.

Безпослице непропуштай време,
Лень човекъ в земльн тешко бреме.

11.

Све до смрти ты по правды ради,
Туђе нигда ништа неукради.

12.

Свагда мисли, и знай човекъ да си,
И нигда незaborавлай шта си.

13.

Ако твою неодправляишъ должностъ,
И ако те зато гоне,
На другога речи злобне
Непросинай, већь на твою леньость.

14.

Ил' ако савъ светъ виче на тебе,
Сен л' само ты правъ, честанъ и здравъ?
Зато с' небрин'; ал' пази на себе.

15.

Тай двогубо дае, кон дае,
А стогубо кон одма дае,
Кадъ с' то иште, што онъ самъ милуе.

16.

Добро твори ма коме ти драго,
То в Богу и мило и драго.

17.

У божијемъ светомъ благослову,
Наћешъ себи и срећу и славу.

18.

Нужданъ занать и лепе науке,
Хлѣбъ намъ даю, а и чести сваке.

19.

Што обећашъ коме да ћешъ дати
Био л' ти младъ или старъ, —
Обећају издай стварь;
Ер' другчие лажомъ ће те звати.

20.

Што се други съ своимъ горде благомъ,
Ты негледай; већь се бринни,

Добродѣтель у мложини
Себ' да стечешь; а злу буди врагомъ.

21.

Оно што си мисліо,
Да си заслужіо;
Ако ии си добіо,
Съ тимъ несрећашь ииси;
Но незадоволиши
Ако с' съ твоімъ станемъ,
Оида си несрећашъ.

22.

Стидльивъ, смиренъ и благообразанъ
Може быти сваки човекъ честанъ.

23.

Наївећу честь заслужи по правды,
Кои пос'о свой најболѣ ради.

24.

Благороднимъ чувство т' твое твори
Не заслуге праотаца твои.

25.

Одъ жалости и тuge
Чувай се к'о одъ куге.

26.

Као што се пояче
У земљи гди живишъ ты,

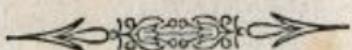
Други люди облаче,
Облачи се такъ и ты ;
А не као странъ и туѣ.

27.

Испецы , па рецы.

28.

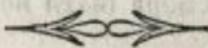
Боля е самоha,
Него ли срамота.

СОДЕРЖАНИЕ КНИГЕ.

	страна
Февруарій	9
Тука у ручной столици	11
Родителъ треба да почитуемо	13
Родителъ треба да слушамо	15
Тры златне рыбице	17
Зова	19
Съ браюмъ и другови треба се слагати	20
Торокуша девойка	23
Несрећанъ човекъ немора быти невално	24
Несташна деца	25
Сожальванъ	26
Радость у добротворству	28
Пушка иє за свакогъ	33
Ништа неможе быти тайно , да небуде кадголь явно	37
Свадба Бога предъ очима имай	40
Исаиомъ дванайсти	41
И псету треба кадкадъ комадъ леба дати	42

	страна
Злочинца и ладна вода опари	47
Псаломъ седамдесетъ први	49
Благословъ	51
Лисица и пето	54
Жертва	56
Наплаћено добротворство	58
Казићна гордость	63
Данъ деде	76
Господи услыши молитву мою	79
О станю света	81
О воздуху	91
Припѣви на сваки данъ месеца Февруаріа	108

ПРЕНУМЕРАНТИ.

А Д А.

Чест. Гд. Гд. Авр. Павловић и Стеф. Гайчиновић, Пароси; Благород. Гд. Феод. отъ Диванъ, Господинъ Падейскій; Благор. Гд. Лаз. Кривокуна Учит.; Благ. Госпођа Юліана Манойловић; Гд. Геор. Поповић Живописацъ и Скупитель.

6

А Р А Д Ъ.

Гд. Ніколай Алексић, академ. Молеръ.

1

БАШАИДЪ.

Гд. Стеф. Станковић, Трг. и школ. Надзир. за ученике.

6

БЕЗДИНЪ (Манастиръ).

Высокопречестнѣйшій Господинъ **САМУИЛЬ МАШИРЕВИЋ**, Архімандрітъ Бездинскій, Конс. Темиш., и више Вармеђа Присѣдатель 100 книига; Пречест. Гд. Гд. Лаз. Адамовић. Пар. Семлачкій, Конс. и Вармеђе Арад. Присѣд.; Макс. Каракочъ, Пар. Нечканскій; и Конс. Арад. Присѣд.; Вас. отъ Бойторъ, Пар. Нечканскій; Преподобнѣйша и Преподобна Господа: Јос. Гавріјловић, Игум.; Мак. Славуї, Намест.; Варл. Максимовић; Исид. Шпадинъ; Никод. Міоковић, Ириней Бинишанъ; Стеф. Губаревацъ и Арс. Поповић, Јеромонаси; Вікт.

8*

Витомировић и Нест. Ковачевић, Јеродакони; Благор. Гд. Гд. Вас. отъ Јурковић и Феод. Маширевић за свое кћери Емилију и Јулјану; Высокоуч. Гд. Сам. Маширевић, фил. Слушатель.

116

БЕОГРАДЪ.

Нјово Высокопреосвященство, Высокодостойнейшиј Господинъ ПЕТАРЬ ЈОАННОВИЋЪ, Архиепископъ Београдскій и целе Сербіе Митрополітъ за добре ученике.

12

БЕОДРА.

Чест. Гд. Авкс. Јоаниновићъ, Пар. Беодранскій.

1

БЕЧКЕРЕКЪ ВЕЛИКІЙ.

Чест. Гд. Дан. Станићъ, Пар. и србскій Цесмоторацъ.

1

БОЧАРЪ,

Чест. Гд. Гд. Дим. Новаковићъ и Мих. Стефановичъ, Пароси; Благор. Гд. Христ. Поповићъ, Привизоръ.

3

ВАШАРЕЛЬ.

Пречест. Гд. Пет. Давидовићъ, Шарох. Адм., Конс. Арад., и Чанад. Варм. Присједатель; Светоз. Давидовићъ, Траконъ и Скупнителъ; Гд. Пав. Георгевићъ, Трг. и Туторъ за кћерь Александру; Моис. Мойсићъ, Трг.; Јов. Лотта Трг.; Стеф. Михайловићъ, Трг. Палот.; Алекс. Михайдоићъ, Тргов. Надлачкій; Госпожа Марта Бурица за сина Марка.

8

ВАЛКАНЬ.

Чест. Гд. Сим. Поповићъ, Парохъ.

1

ВАЛА.

Чест. Гд. Гд. Макс. Банћъ, Пар. и Локал. Ди-
рек.; и Жив, Веселиновићъ, Пар.; Геор. Яковљевићъ,
Баконь; Благор. Мил. Христофоровићъ, Адв. и Бе-
дежникъ; Гд. Стеф. Иконићъ, за сина Геор. Несмо-
твортства Служ.; Ђука Јеравица; Миша Банћъ; Жи-
вань Поповъ; Милићъ Ђурчићъ, Звонаръ; Макс.
Арсеникъ.

10

ЗАГРЕБЪ.

Илирска Читаоница.

1

ЗЕМУНЬ.

Пречест. Гд. Лаз. Савићъ, Протопресвитеръ Зе-
мунскій, Конс. Срем. Присѣдатель.

1

КАНЬИЖА СТАРА.

Чест. Гд. Алек. Летићъ, Пар.; Благ. Гд. Пет.
отъ Међански; Дим. Нинчићъ, и Люб. Нинчићъ, Ку-
риалисте; Благор. Гд. Жив. Димитріевићъ, Адв.;
Поштенор. Гд. Милут. Татићъ, Притеж. Златне Ко-
лайнене; Лаз. Татићъ, Судія; Феод. Зозуљ и Стеф.
Куруцъ Трг.; Пет. Панаотовићъ, Кројачъ; Наумъ
Марковићъ Звонаръ; Лаз. Поповићъ, Трг. и Скупи-
тель за Илију Јокића Ученика.

12

КАНЬИЖА ТУРСКА.

Чест. Гд. Авкс. Кнежевићъ за кнериј Марију;
Благород. Гд. Христоф. Савићъ, Провизоръ; Благо-
раз. Гд. Дан. Переићъ, Учитель.

3

КАРЛОВО.

Чест. Гд. Дим. Щуцинъ, Нарохъ, Высокоуч.
 Гд. Діон. Грунінъ, Бележникъ и Лок. Дирек.; Благо-
 раз. Гд. Григ. Йорговицъ I кл. Учит.; Высокоуч. Гд.
 Вас. Бенинъ, Екон. наука у Кестелю Слушатель и
 Скупитель; Ник. Щуцинъ, Свр. Логикусъ; Гд. Йов.
 Павловицъ, мѣст. Судія; Геор. Щуцинъ, Касиръ; Йов.
 Мажинъ Комес.; Исаакъ Белинъ; Пет. Бешлинъ, Трг.;
 Куз. Йовановицъ, курчія; Йов. Филиповицъ Кроячъ;
 Як. Рацковицъ, кроячъ; Гер. Поповицъ, Землемѣрацъ.

14

КАРЛОВАЦЪ.

Высокопреосвященнійшій и Высокодостойнѣй-
 шій Господинъ ЕУТЕНИИ ЙОАННОВИЧЪ, правосл.
 Епіскопъ Карлштадскій; Препод. Гд. Севаст. Ілінъ,
 Игум. Гомір., Конс. Присѣд., и Членъ Франкфурт.
 Башчованскоагь Дружства; Пречестнѣша Господа
 Протопресвитери: Раф. Бунинъ, Плашкий, Притеж.
 Златне Колайнє; Йов. Прица, Корѣничкій; Вас. Лу-
 жанъ, Виличенскій; Спир. Личина, Кобравскій, Притеж.
 Златне Колайнє; и Марко Славнинъ, Глинскій,
 сви Конс. Присѣдателы.

7

КИКИНДА ВЕЛИКА.

Пречест. Гд. Вас. отъ Стояновицъ, Протопресви-
 теръ Велико-Кикинд., Конс. Темиши. и Торон. Варм.
 Присѣдатель; Преч. Гд. Урошъ Трифунацъ, Пар. и
 Намѣст.; Чест. Гд. Софрон. Яконицъ, Прот. Капе-
 ланъ; Благород. Гд. Іука Кенгелацъ, Бировъ окр.
 Кикинд., Круга Темишварс. г. и. у. школа Края. Ди-
 ректоръ, и више Вармефа Присѣд.; Пощтенород. Гд.
 Геор. Руссъ, Трг. за срб. младежъ 20.

24

КРСТУРЪ.

Чест. Гд. Стеф. Айвазъ, Пар.; Благор. Гд. Пет.
 Поповицъ, Адв.; Высокоуч. Гд. Геор. Айвазъ, Бе-
 лежникъ; Гд. Млад. Янчицъ, Касиръ; и Орестій Янчицъ.

5

МАРТОНОШЪ.

Младињъ Пет. Угљешинъ, учен. живописаня у Сенты.

1

МЕЛЕНЦЫ.

Благород. Госпођа Елисавета Трифунацъ отъ Батфе.

1

МОКРИНЪ.

Чест. Гд. Лаз. Поповићъ, Парохъ за учењу се србску младежь и свое прателѣ.

10

НОВО СЕЛО.

Чест. Гд. Гд. Пет. Поповићъ, Јос. Ранђель, и Геор. Ђуричинъ, Пароси; Геор. Шупица, Баконъ; Благор. Гд. Вас. Беляњъ, дѣвич. Учит.; Благ. Гд. Еве. Јоаниновићъ, Пошта; Гд. Стеф. Јоаниновићъ, Трг.; Дим. Зафирић и Јоан. Павловъ, Кројачи; Вас. Радинъ, Песмотрор.; Ник. Дракулић ученикъ.

11

ПАДЕЙ.

Чест. Гд. Аркад. Милетићъ, Парохъ; Высокоблагор. Гд. Геор. отъ Диванъ, Господинъ Падейскій.

2

ПЕЩТА.

Благород. и Высокоуч. Гд. Феод. Павловићъ, Адв., више Вармеђа Присѣд., више благор. породица Фишкалъ, ревностный Учредникъ Серб. народ. Листа, и Полит. Новина, Секретаръ Матице Сербске и пр.; Высокоуч. Гд. Мих. Павловићъ, II год. права Слуш., и Скупнитель; Высокоуч. Гд. Гд. Геор. Станковићъ, Дим. Вукићевићъ и Хар. Јоановићъ I год. права Слуш.; Јоан. Петровићъ I год. Лѣк. Слуш.; Кузм. Влашићъ II год. Землемѣр. Слуш.; Алекс. Ни-

иолић и Тим. Атанацковичъ I год. Любомуд. Слуш.;
Ноштенор. Гд. Сим. Шићаръ, Трг. и Членъ Матице;
Гд. Макс. Радивоевићъ, Кројачъ за сына Ник.; Дим.
Томићъ за кћери Рахилу и Катицу; Младићъ Еми-
лјанъ Марго, Песмотвор. Слуш.; Јоан. Илићъ Грам-
матиста.

13

ПРИВИНА ГЛАВА (Манастиръ).

Препод. Гд. Гд. Досиј. Поповићъ, Игум.; Ис. Сте-
фановићъ, Викен, Вукайловићъ, Ант. Комленацъ, Лавр.
Гавриловићъ, и јеод. Веселиновићъ, Јеромонаси;
Самуилъ Претићъ и Несторъ Перишићъ, Јеродиакони.

8

САНДЬ.

Чест. Гд. Сава Космановићъ, Пар.; Благор. Го-
спођа София Петровићъ, рођ. Войновићъ; Благораз-
дѣвица Емилја Илићъ; Благораз. Гд. Игњ. Видакъ,
Учит.; Гд. Несторъ Надрљански, Судија; Сава Ер-
делјанићъ, Касиръ; Андр. Цвенићъ, Туторъ; Иновакъ
Тодоровъ и Дим. Животинићъ, Пѣвци; Нав. Поповъ,
Звонаръ; Христ. Илићъ и Сава Јовичинићъ, Ученици.

12

СЕНТА.

Чест. Гд. Тим. Бранковићъ, Пар. за кћери Ми-
лицу, Катицу и Евицу; Чест. Гд. Алекс. Николићъ
Ђаконъ; Гд. Тома Станчићъ, Поглаваръ; Стеф. Станчићъ,
Трг.; Јаковъ Крагуевъ, Економъ; Пет. Пилићъ, Жи-
вописацъ и Скупитель.

6

СЕГЕДИНЪ.

Пречест. Гд. Павелъ Стаматовићъ, Парохъ, Бачке
Конзисторије и Чонгр. Вармеће Присјед., Учен. Одескогъ
Друштва за Повѣстницу и Старину Кореспондентни
Член; Чест. Гд. Дим. Поповићъ Ђак. и Учит.; Гд.
Јоан. Фотти; Гд. Арист. Николићъ II. год. фил. и

Дим. Марковић I год. фил. Служ.; Грг. Цветко-
вић Ретор; Алекс. Поповић, трг. Спомоћ.; Јов.
Димитрић, Звонар. — Господичне: Маріја Фотти,
Маріја оть Радишић, Марта Першић, Јустина
Лотић, Анна Радишић, Милица Жеравичина, и Ми-
лица Павловић; Србске школе ученици и ученице:
Стеф. Дамјановић, Евица Дебељачки, Милица Дамя-
новић, Марта Хаци-Тодоровић, и Геор. Стойковић.

20

С Е К У С И Т Ъ.

Чест. Гд. Замф. Микулеску и Мойс. Иштванъ,
Пароси. Высокоуч. Гд. Мел. Микулеску, и Јоан. Ми-
кулеску, Клиріцы.

4

СИМИКЛУШЬ ВЕЛИКИЙ.

Пречест. Гд. Арсен. Предраговић, Протопресв.
Чарадекиј, и Конс. Темиш. Присједатељ за учењу се
младеж ј 100 књига; Чест Гд. Аре. Першић, Па-
рохъ, за синове свое Јоана Јурата, и Павла Филоз.
II год. слушателя.

102

С И Р И Г Ъ.

Чест. Гд. Алекс. Поповић и Авке. Поповић,
Пароси; Јаковъ Милетић, Судија; Аћимъ Белеслинић,
и Илија Белеснић.

5

С О М Б О Р Ъ.

Пречест. Гд. Вас. Ковачић, Протопрез., Бачк.
Конз., и Мармарашке Варм. Присједатељ; Пречест.
Гд. Аврамъ Максимовић, Парохъ, Намест Протопр.,
Конз. Бачк. Присјед., и у Инштит. педаг. Професоръ.

2

Т Е М И Ш В А Р Ъ.

Высокопреосвященійший и Высокодостойній-
ший Господинъ ПАНТЕЛЕИМОНЪ ЖИВКОВИЋ,

Правосл. Епіскопъ Темишварскій, 5 книга; Высокопреч. Гд. Григ. Киріловићъ, Архім. Сенђур., Конз. Темиш. и више Варм. Присѣдатель; Пречест. Гд. Еміл. Кенгелацъ, Протосинђель; Пречест. Гд. Стеф. Михаловићъ, Протодіак; Пречест. Гд. Јоан. Васићъ, Протопр. Темишв., и Конз. Присѣдатель; Пречест. Гд. Конст. Грунђъ, Протопр. Хасяшки, Конз. Присѣд.; Пречест. Гд. Иав. Влаовићъ, Парохъ Темиш. и Конз. Присѣд.; Высокоуч. Гд. Тім. Петровићъ, Касеперцеп., Высокоуч. Гд. Дим. Тиролъ, Серб. Списатель; Пашт. Гд. Аркад. Пеићъ Трг., и Софр. Грунђъ, Грађанинъ.

15

ТИСА-СИМИКЛУШЪ.

Чест. Гд. Геор. Бановићъ и Стеф. Фирећх аи
Пароси; Гд. Гавр. Живићъ, Бировъ.

3

ЦРНА БАРА.

Чест. Гд. Новакъ Стефановићъ, парохъ.

1

ЧОКА.

Благород. Гд. Јов. Кошћанфаљаи Кошћанъ, То-
рон. Варм. Ешкуть, и Почест. Солгабировъ.

1

ШАБАЦЪ.

Пречест. Гд. Јов. Павловићъ, Протопр. Шаб.,
и конз. Шаб. Присѣд.; Пречест. Гд. Иги. Васићъ,
Пар. и Намест.; Чест. Гд. Мат. Станићъ, Ђаконъ и
Учит.; Благор. Гд. Гд. Сава Поповићъ, Членъ Суда
Шабач.; Дам. Маринковићъ I Грам. Профес.; Сто-
јанъ Обрадовићъ, Писарь Начал Шаб.; Миљ. Петро-
вићъ, Писарь Поцер.; Рад. Милованчевићъ, Писарь
Мачванскій.

9

